

పంచములకు మేలు చేయు జాలకున్నాడు. ఇట్టి ముగ్ధులకు నింక సంకల్పమును సాగించుట, ఇట్టి దుర్మార్గులకు నింక సుందరము. ఈయనర్థకమైన "మంత్రము" యిచ్చుకొనుటను కొనుటకంటె అసలే ప్రాతినిధ్యము లేదనుకొనుట మేలు.

ఇక చేయునదేమి? ఒకటి - ఎన్నికలద్వారానే మనము చూచిన అలజడి ప్రారంభము సాంఘిక సంస్కారోద్యమ ప్రారంభము స్పృహ ప్రారంభము కలుగుటకు సలహానుసాహాయములు కలుగగలవు. ప్రస్తుతస్థితులందలి కేంద్రవ్యాసమున చూచెదము. రెండు క్రిస్టియనులవలె పంచములు వారిస్నేహితులు మాంటెగ్యుగారు పెచ్చినప్పడు అలజడి కల్గింపకపోవుటచే ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము గొర్రుంటుచే క్రిస్టియనులకు లభించినవరము మనకు దొరుకేయెను కాన ఈపరిధియైన కాంగ్రెసుప్రజాతిక తయారుగాకముందే తమయందొక సాగించి కొంతపనియైన జేయినచో పూర్వపుదుస్థి నీయే సంప్రదించును. మూడు నామినేషనుద్వారా కలుగని వృద్ధి, ఎన్నికలపూర్వకముగానే గలుగలదు. క్రిందటిదేవుడు నత్తురములందీ పాడుపర్తిద్వారా వెనుకటి యపహాసాన్ని సాగించుటకు ఎన్నికలచే ప్రాతినిధ్య మేర్పరచియున్న అభ్యర్థులు వారిసహాయములు మోటారుకారులు మీటింగులు పార్టీలు ఎన్నికలు తదితర యట్టహాసమునన్నిటి ద్వారాయునివరక గొప్పయలజడి మేలుకొనుట జాగ్రదావస్థ పంచములందు కలిగియుండెడిదని తెలిసికొనవలయును. నాలుగు ఈయనకాశముగూడ జారవిడిచిన నామినేషను దుర్మార్గుల మరీకొంతకాలము సాగనిచ్చిన "ట్రస్టీ" పద్ధతిని ఘనీభవించజేసిన ఈలోపల పైకులములవారికి యధికారము కాన్సిలులలోని ప్రధానస్థానపు లాభముల నిరంతరభాగిత్వమున బాగుగ వారందరు గ్రహించునట్లు చేసినచో దీనిజనులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము కావలయునన్నను వారికందరికి వోటులు కావలయునన్నను వెనుక బ్రాహ్మణులు నోరుతెరిచి అగ్నిగ్రక్తినిపై బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరు లెదిరించి మనల పరాధులు చేసెదరు.

డెల్టాలో శిశుప్రదర్శనము

డెల్టా ఫిబ్రవరి 14:— డెల్టాలో రెండవసారి శిశుప్రదర్శనము జయప్రదముగ జరిగిన ప్రభుత్వ యధ్యక్షుల క్రింద ముగిసెను. తొలుత ప్రముఖు లిచ్చిన విరాళములను బ్రకటించి 5. పిమ్మట రీడింగు ప్రభుత్వము తన పేరకు బంగారుపతకమును ప్రదర్శనమున కంతకును మెప్పువడసిన శిశువును చంపూకెచ్చెను. నిజాముద్దీను శిశువును కొకగడియార మిచ్చెను. పిమ్మట యువసంఘాధ్యక్షురాలగు చట్టి గార్కా నివేదిక జదివె. వెనుకటివాటికంటె నిది జయప్రదముగ జరిగినదనియు, మహామృదీయులు గూడ నధికము పాలుగొనిననియుఁ జెలిపె. స్త్రీల తరపున రీడింగు ప్రభుత్వ ప్రదర్శన స్థాపకురాలుగ బొగడిరి.

పిమ్మట వివేచనాద్ర పాలుగా రుపన్యసించుచు, నేటి శిశువును తేపు దేశాభ్యుదయకారకులు గావలయుననియు, శిశువులను బాగుగా పెంచవలయుననియు, శిశువులతల్లులగుడ జాగ్రత్తగ జూడవలయుననియు, రీడింగుప్రభుత్వ మరణావస్థ యందున్న యా జాతి క్లిష్ట మహాపాపకారముజేసి విముక్తి గలిగించెననియు చెలిపె.

పిమ్మట ౬౦ హబిబుల్లాగా రుపన్యసించుచు, నీప్రదర్శనమువలన మదరాసులో శిశుమరణము తగ్గినదనియు, చెన్నరాజధానియంతయుగూడ హర్ష పూర్వకముగ దీనియందు బాహ్వాన సనియు జెప్పెరి.

పిమ్మట సాధారణభాగ్యుడగు మేక్వాటుగా రుపన్యసించుచు, దీనిపూర్వోత్తరములం జలియబడిచి రీడింగుప్రభుత్వ గారి కెంతయు నభినందించిరి.

సభ ముగించుచు రీడింగు ప్రభుత్వము జయప్రదముగ ప్రదర్శనము సాగించినందుల కందఱు నభినందించిరి.

రెడ్డిరాణి నందీ చంద్రుని మత, సాంఘిక, న్యాయవిద్యావిషయముల చర్చింపబడును. వారకాంత (నాటకము) విలులయు, విజయలక్ష్మి కల్పము అద్భుతవర్ణనలు, విచిత్రన చదివితరవలయును. మ 12 మిథునానురాగము (మేరుగన్న నమ) మ 12 సరసింహకారికావృత్తి (అపస్తంబ గృహ్య) మ 12 74 తత్వరమ్యుల స్మార్తగ్రంథము 1-10-0 రెడ్డిబ్రదర్స్ రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

ఆరోగ్యవిధులు

(మొర్రా||శ్రీ, డాక్టరు ఎ.కె. వేంకటరావు ఎల్. ఎమ్. ఆండ్ యస్. (చెన్నైపురి) గారు, దంతబాధనుగూర్చి భర్తృకరమున నోసంగిన యువన్యాయసారాంశము.)

౧. పంటినోప్పి—ఇది బిడ్డలకుఁ దఱుమగవచ్చుదిబాధ. సామాన్యముగఁ బెద్దలేమైనఁ జెప్పదుండునపుడు బుద్ధిమాంద్యముగల బిడ్డలు నోరుతెఱచుకొని వినుచుండుట మనమెఱుంగదుము. ఇది మంచులవాటుకాదు. మెదటికిఁ గావలసినంత రక్త ముండకపోవుటచేతను, శుభ్రమైన గాలిలేకపోవుటచేతను, బాలకులు నోరుతెఱచుకొని వినునలసియున్నది. ఈపాధ్యాయు లిదిగమనించినచో, ఆరంభదశయందే బాలకులు నోరుతెఱచుకొనెడు స్వభావమును మార్చింపవచ్చును. నోరుతెఱచుకొని యుండుటవలన ముక్కుతో నూపిరిపీల్చుపని తగ్గును. నోటితో దినుట ముక్కుతో దీచుట మన వైజభ్యును. నోటిమాలమున గాలినిబీల్చినచో గాలిలోనుండు నుడిపురుగులు నోటిమాలమునఁ బ్రవేశించి, దంతపాక్ష్యములఁ జేరుకొని, వానిని బాధించును. ఈ పంటిబాధయే తక్కినవ్యాధులను గల్గించును. ఎప్పుడును నోటినుండియే గాలినిబీల్చుటవలన నోరు పెద్దదగును. ముక్కులు చిన్నవగును. కన్నులు ప్రాప్తములగును. మెదటిసామర్థ్యము తగ్గును. మన మేపదార్థముపైఁ జక్కఁగ నమర్చి మింగవలెను. కొద్ది సెనగలు మెదలగువానిని బాగుగ నవలీ తినవలెను. ఇది దంతములకు మంచిపరిశ్రమ. పులునువస్తువులు దంతములను జేలుచును. వాని నమితముగ వాడరాదు. దంతములు మనశరీరమునకుఁ గోటనుగాపాడు భటులవంటివి; కావున వాని నెక్కువ హెచ్చరికతోఁ జూచుకొనుచుండవలయును. భోజనానంతరము నోరు చక్కఁగఁ బుక్కిరింపవలెను. దంతములపండులలోఁ జేరుకొనియుండు పదార్థముల దొలగింపవలెను. వేచపుడకనమలి కుంచెవలెఁ జేసికొనిగాని, మంచుకుంచులనఁగాని పలుదోమ వలెను. కుంచెకన్న పుడకలే సర్వవిధముల మంచి.

౨. మనబడులు:—దంతబాధ పాతకాలమునందే వచ్చును. మన పాతకాలలలోఁ జాలినంత మంచిగాలి లేకపోవుచున్నది. సర్వసాధారణముగ మనదేశమునందలి బడు లాండ్లయోగ్యతాస్రవపద్ధతి ననుసరించి నిర్మింపఁబడినవి. ఆంగ్లేదేశమునఁ చలి యధికము, అచ్చటివారు లోనికి గాలి యధికముగ రాకుండునట్లు వెలుతురుకొఱుమాత్రము చిన్న కిటికీలు కొన్ని యుంచి యుందురు. భారతభూమి ఉష్ణదేశము. మనకు వెలుతురును గాలియు విస్తారముగఁ గావలసియున్నది. అందులకుఁదగిన పెద్దకిటికీలు గవాక్షములు మనభవనముల కవసరము. అట్లులేక పోవుటచేఁ జగినతెలి మంచిగాలి మనకు లేకపోవుచున్నది.

౩. మంచిగాలి:—మనమువిడిచెడుగాలి చెడ్డది సర్వసామాన్యముగ శరీరమునుండి వెలువడు మూత్రపురీషాదులవలె హేయమైనది. గదిలో నూపిరివిడుచుచున్నదని యందలి మంచిగాలినిగూడఁ జేయుచును. దానిని మరల బీల్చుటచే రోగజ్వాలలు గను. స్పృహయోగ్యములు, క్షయవ్యాధులు చాలవలెను విషవాయు సేవనముననే పుట్టును; కాన బిడ్డలకు ముఖ్యముగ మంచిగాలి యావశ్యకము. అట్టిగాలి లేనిచోట్ల వందలలలోగాని బడుటలు చెల్లదనువనుగాని బాలకులనుండుట యవసరము. కఠినవిషయముల గ్రహింపఁజేయునపు డుపాధ్యాయులు, వైవిషయము ముఖ్యముగ గమనిండుట యుక్తము.

4. పెద్దయిండ్లు: పూరికొట్టములు—విద్యా విధానము బాగుచేయువలయునన్న, భవన నిర్మాణములకు యి వేలకొలది వెచ్చించుట యావశ్యకమనియు, మనపాతకాలలు బాగుపడిన మనము బాగుపడుచునుననియు, నిప్పటి విద్యాకాఖాళికారులకు పాత్రోగారు చెప్పెరి. మనదేశ భాగ్యవశమున విద్యాధికారులు మనవారే యొయున్నారు. వేలకొలది రూప్యములు వెచ్చించి కట్టడములఁ గట్టించినను, బ్రాజాధారమైన మంచిగాలి లేకపోయినచో నష్టకారణమే. అట్టియిటికభవనములకంటె శుద్ధవాయువుగల పూరికొట్టములుమేలు. ఈన్నత సాధములు—విద్యుచ్ఛక్తి సేవనలు—మనయోగ్యమును బాగుచేయనేరవు. మనపాతకాలలలో విద్యావృద్ధియందలి గొప్పలోపము, బాలకుల యోగ్య విధానము గమనింపనే. నేను కొన్ని మాత్రములఁ జెప్పచున్నాను. వాని ననుసరించిన సారోగ్యవంతులముగ మనముండుట కవకాశము గలుగును.

5. మంచిగాలి—పాతకాలలలోఁ కొన్నిగంటల కొక్కొక్కమాటు విక్రాంతయందునుగాన, బాలకు లన్నిటిని జేరుగాలి నేపీల్చుచుండక, వెలుపలికిఁబోయి మంచిగాలితో నలునిటు తిరుగుచుండవలెను. రాత్రులందుఁ జెల్లదినవ బండుడరాదు. చెల్లు మనవలె రాత్రులందు నిద్రించును. ఆసమయమున నవి ప్రాణ

వాయువును బీల్చుకొని మనకావశ్యకమైన చెడుగాలిని వదులును. అవి యుచుండు మేల్కొని మనకావశ్యకమైన శుద్ధవాయువును విడుచును, గాన శుద్ధవాయువుచేదయకాలమున లభించును. వేమవ వైదుగంటలపనుయనునఁ జెల్లుగలప్రదేశమున వెళ్ళినచో మనరందముఁబోలిన వాయువుఁ బీల్చినచున్నాము.

౬. రులసీత్రాజ—గులసి నిండ్లలో వేసికొనుట మనకాచారమైయున్నది. అది మనకుఁబూర్వమైన ప్రాణబాయువు నిచ్చుటయకాక, అనేకవ్యాధులకును బుర్రములను దివ్యమధమైయున్నది. వేళవనేచి, స్నానముచేసి, రులసికిఁ బ్రదక్షిణ మొనర్చినచో మనయోగ్యములు పెంపొందును.

7. ఉదయకాలస్నానము—మనప్రాచీనార్థ్య ఋషులే స్నానచిన మతాచారము లారోగ్యవృద్ధికి వసుసరించినవి; కాని మనము వానిని లక్ష్యపెట్టము. ఉదయస్నాన మేల్కొనినము. పలుదోమము. బడికఁబోవుబిడ్డ లందఱుమే శిశులమున స్నానముచేయుట ముఖ్యవిశేషము. అట్టిస్నానముచే శరీరము శుద్ధమగును. మెదటి బలము హెచ్చును. ఈస్నానము పోవును.

౮. ఆహారము—విద్యాలలలలో నాలుగవ్యయలవారు నున్నారా? అందు బ్రాహ్మణబాలకులే మిక్కిలి బుద్ధివశలల గలవారై మనకుఁ గన్నట్లుచున్నాడు. అందులకు వారియూచారము—నాహారము—మిక్కిలియు నొప్పుచున్నది. మాంసాహారము బుద్ధి బాధ్యమును హెచ్చించును. శాకాహారము—పండ్లు—నన్నివిధముల మనకు మంచివి. కూరగాయలయందును, పండ్లలోను, ఆరోగ్యాభ్యుద్ధికి దగినపదార్థము లధికముగ నున్నవి. కూరగాయలెక్కుముగ సుపయోగింపబడుచోనే బ్రాహ్మణబాలకు లెక్కువ తెలివియుఁ జేజనున్ను గలిగియున్నారు. శాకాహారము వాఙ్మయ నిచ్చును.

౯. మత్సరస్తువులు—మీరు మత్సరపదార్థములఁ బాడరాదు. దానిగైకొనుటవలనఁ గలిగెడు చెడుగే కాఫీలననుగలగును. కాఫీలో విషపదార్థమున్నది. కాఫీలనను, కాఫీ (Hotels) యంగళ్లవలనను, పంటివ్యాధు లెక్కుముగ సంభవములగును.

౧౦. సూర్యరశమిస్నానములు—మన యోగ్య నిధి తెంపొందుటకు సూర్యరశమిస్నానములు మనకుఁ దోచును. మీరు ప్రథమవిశిష్ట చదివినచో నావశ్యమగునుల శుద్ధవాయు సేవనమునకై కాళ్ళువెలుల లాగవలసియుండుట తెలిసికొనగలరు. సూర్యరశమిస్నానపద్ధతి, కాళ్ళను, చేతులను—బాగుగ గడలింపజేసి, మంచిగాలిని సంపాదించి లోనికిఁ దీసికొనుట కనువిచ్చుచున్నది. మన కిది మంచిపరిశ్రమ. పూర్వాచారములఁ బాఠద్రోలక, కాస్త్రోక్తపద్ధతిని మనము వాని కనునర్పించినచో, సారోగ్యవంతులమును బలవంతులమును నగుదుము.

(ఒకవి లేఖరి)

ఆంధ్రసాదర మండలి

పై పేట 1925 సం॥ ౯ము ఫిబ్రవరి 8 తేదీ అదివారమునాడు బెంగళో నాగపూర్ రైల్వేలోఁచేరి భుజుండీ స్టేషనులో వసలేమునున్న ఆ ఆంధ్రం యను సమావేశయ యొక సంఘస్థాపనగా విందిరి. ప్రతి శనివారమును రాత్రి పాదకథా కాలక్షేపము భజన మొదలగువి చేయబడుచును, సంగీత నాట్యాభివృద్ధికి ముఖ్యముగా నాటకములను లెఱచుగా ప్రదర్శించుచుండుటయును, శాస్త్రభాషమును వృద్ధిపరచుచుండుటయును, సంఘముయొక్క మఖ్యోద్దేశములయొందున్నవి. కార్యక్రమము నాచరణలోఁబెట్టి త్వరలో సంఘముయొక్క వివిధకార్యములను నిర్వహించుటకు ఒక అధ్యక్షుఁడును, ఒక కార్యదర్శి యును, రె గురు సభ్యులునుగల ఒక కార్యనిర్వాహక సంఘమును నియమింపఁబడెను.

ఈసభలము యీరైల్వేస్టేషను ముఖ్యస్థలముగ నున్నప్పటికిని, అన్ని యుఖ్యస్థానములలోవలె యిచ్చుట యంతవరకును రైల్వేవారివలన యిటువంటి సంఘములు, గ్రంథాలయములు మొ॥ వాటికిఁ తగిన యేర్పాటులు చేయకుండుటచే యిది వెనుకబడియున్నందుల కెంతయుఁ చింతింపబడుచున్నాము. కాని గత నెలలో యిటు పనిచేయుచున్న యిండియను లందఱునుగలసి రైల్వేకంపెనీ వారి యుల్లమువారు, ఇచటనున్న అస్త్రంట్లు బ్రాస్కి నూపరింపెండెంట్లు దొరవారి యభ్యుత్తత క్రింత "ఇండియను రిక్రెయేషనుక్లబ్బు" అను సంఘముస్థాపించి, వెంటనే ఇచట నున్న బెంగాలీపారందరును, నాటకములకు వలయు సామగ్రి సేయు, దుస్తులు మొ॥ కొన్ని నాలుగు నాటకములను ప్రదర్శించుటచే ఆంధ్రులకుడ యెక్కు డుత్సాహముగలిగి, నూరుగురుకన్న యెక్కువగానన్న యిచ్చుట మన యాంధ్రులకుడ ప్రత్యేకముగా నొక సంఘమును స్థాపింపవలె యీ సంఘమును స్థాపించిరి. ఈసంఘముయొక్క అభ్యుద్ధికి నెడయు ప్రన్నివేధముల సహాయములను ఆంధ్రులే చేయవలెనునని నిశ్చయించికొని నందుల కెంతయుఁ సంకల్పించు చున్నాను.

శ్రీయోభిలాషి

సభా తీర్మానము

అడయాగునుండి వెడలిన స్త్రీల స్వానుభవము

(ఎంగు ఇండియా)

“తాము శిశువని అడయాగులో నితరులకు శిశువులను చూచునట్లుగానే నీకులుజేసి నూలువగుటపనులు మున్నగువానిని శిశువులనుటకై దాక్టరు బిసెంటు అడయాగునుండి, ఆంగ్లము, హింద్యకన్యలనిద్రలను ఆశ్రమమునకు బంపెను. వారు ఆశ్రమమునం దొక మాసము గడిపిరి. ఆ మాసములో జాల స్వానుభవమును ఒక పుస్తకముగా (వాసిరి, వారిని జేసింది బహుళశేరు పుడు ఆ పుస్తకమునుండి కొన్ని ఉచితములగు భాగములను దీని యాపత్రికలో ప్రకటింపబడి కిచ్చిరి. యందు వానిని జరిపినపుడు చాల ఆత్మీయులుగ నుండిట్లు గానించుటచేత ప్రకటింపబాల ననుకొంటిని. మరల వాలోచించి ఆ ఆత్మీయవిషయములను దీని జేసి ప్రకటింపవచ్చు ననుకొంటిని. కాని మరల నింకొకసారి చదువునకి వారు వ్రాసినవానిని ఒక్కచూర్చిన లేకుండ ప్రకటింప తీర్చుకొనింది. నేను యెంతకాలము నుండియో ఆత్మీయవిషయముల గూర్చి వ్రాయుచుండ భరించుచునేయుంటిని. ఇప్పుడు మరల నీ భారము తలపించినను సహించెదను. వారు వ్రాసిన వానిలో కొకకవితగలదు. అందుచేత తప్పక ప్రకటింపవలె ననుకొంటిని. ఆశ్రమమును గురించి వ్రాసినసంగతులు సంపూర్ణముగ నవ్వములుగావు. అవియుతులగునట్టి నవీనమున నశుభాంతరమును లేదు. ఆశ్రమమునం దెన్నియో లోపములుగలవు; ఎన్నెన్నియో కష్టములను పరీక్షలను చాలవలసియున్నది. ఎన్నెన్నియో లోపములను సవరించుకొనవలయును. కాని పేరుకు తగినటులమూత్రము నిలువబడియుండుటకు ప్రయత్నము జేయుచుండును. కొన్ని విషయములందు ఆశ్రమము ననుసరింపవచ్చును కాని యీ క్రిందివర్గనందుగల అతిశయోక్తులనుగాంచి పాఠకులు మోసపోయి యుండు జేరటకు దరఖాస్తులు జేపైదరేమో వద్దని నేను హెచ్చరించుచున్నాను. ఆశ్రమమునందు జనమెక్కువగ నుండిరినియు అందరను కనిపెట్టుటకు వీలుగాకుండ నున్నదని యూ, సర్దుకొనుటకు వీలుగానంతగ పని యెక్కువగనున్నదని మ్యానేజరుగాను నోటిను బంపితి. కావున ఆంగ్లము, హింద్యకన్యలు ఇచ్చించిన విషయమున అట్టిజీవితమును కావలసినవారు యెచట నున్నను గడుచున్నాను.

మో॥ క॥ గాంధీ

పురాతన పట్టన ప్రవేశము

బొంబాయినుండి అహమ్మదాబాదువరకును ప్రయాణము చాల మనోహరముగ నుండెను. అహమ్మదాబాదులో ఉదయం 7-50 గంటలకు దిగితిమి. దేశము గాంధీగారు మాకు హృదయ పూర్వకముగ స్వాగతమొసంగిరి. స్టేషనునుండి బయలుదేరితిమి. ఆపట్టణము పురాతనమైనది. చిత్రముగ నుండెను. కొటగోడలు, పురాతనబృందములు, సన్ననినీళ్లు గుండజోతివి. ఆకొటగుమ్మములపై వానరయూధము గంతులిడుచుండెను. స్టేషనువద్ద యింకను దేశదాసుగారిని జూడకమునుపు నల్లరు మహమ్మదీయస్త్రీలను జూచుభాగ్యము లభించెను. వారి లాపాదము ప్రకమును అచ్చాదితమొందుడిరి. శరీరమంతయును, బురకాయుండెను. ఒకగుండనిటోపి నెత్తిమండెను. కండ్లదగ్గరమాత్రము రెండుకంటలుండెను. ఒకస్త్రీని పురుషుడు దీసికొనిపోవుచుండెను. మిగిలినవారికి చిన్నపిల్లలు దాని జూపించుచుండిరి. వారికి సిల్కుదుస్తులుండెను. ఆకండ్లకంటలు బంగారపువిగ నుండుటయు జూడ భాగ్యవంతులుగ దోచెను.

ఈ పురాతనపట్టణమునుండి పోవుచుంటిమి. దానిని చూచు సరికి అందలియాధిక్యము నింకను జూడ కుతూహల మెక్కువయ్యెను. చక్కనిద్యారము. దానినిచాటితిమి. సజరత్నీనదీని చాటితిమి. అచ్చటనుండి చూచిన చిత్రము కన్నులపండుగ నుండెను. దేవాలయగోపురములును, ఇతరభవనములును, జనమంతయును ఘోరమృత్యు దుష్టులనుగరించి శోభామహనముగ నుండుటయు వారు నడిస్నానమునకు బోవుటయు, చాకలి వాండ్రు వారిశరీరముల జేసికొనుటయు, రమ్యముగ నుండెను. అది చలించుచు. సూర్యుడెప్పుడో ఉదయించుచుండెను. ఆ వెల వెలలాడు పల్లడులో నీ గృహములన్నిటిని జూచుసరికి మరలితనందముగ నుండెను. దేశములలో నెల్ల పురాతనదేశమునం దున్నటుల అప్పుడు జాగుగ వృక్షమయ్యెను.

అది యిసుకప్రదేశము. అందుచేత సారవంతమైనదికాదు. కాని అచ్చటచ్చట అనేకరకముల ప్రత్తి బండుచుండెను.

మార్గమధ్యమున మాకు చింతచెట్లు గుమిగూడియుండెను. అందు కొన్నిచోట్ల కొతులు వాసముజేయుచుండెను. మేమెటుబోవుచున్నను వానికి క్రొత్తకేయియును లేదు. కొతులను స్వవాసములందు మేముజూచుట కిదియే మొదటిసారి. తండలకొలిది గాడిదలు బరువుమోయుట కుపయోగింపబడుచుండెను. ఒంటెలుగూడ వియ్యారముగ నడుచుచుండెను. ఆమార్గము నదివెంట నేనబర్కత్తికి పోయెను. ఆశ్రమము జేరితిమి. అయ్యది చాల యెత్తుగనుండెను. క్రింద నది పారుచుండెను.

భారతీయ ఆలిప్యము

గాంధీసతీమణిని దర్శించితిమి. ఆయను భారతీయోచితముగ పత్కరించి స్వాల్మమునకు దీసికొనిపోయెను. అంతయును మారు శుభముగనమర్చుచుండెను. పత్కలుగూడ నేలించిరి. మేము అంగ్లేయుల మగుటచేత మాపద్ధతు లచటక్రొత్తగనుండునని వంటకు పడకకు కావలసినవన్నియును దీసికొనిపోతిమి. కాని వారు మాకొరకైకవట్టుబడి అన్నియును చక్కగ నమర్చిరి. మాకు స్నానముల కొకకొట్టునిచ్చిరి. ఇందువలన మాకుమరింత శౌఖ్యముగ నుండెను. బావిదగ్గరనే స్నానముజేయుట ఆచారముని మాకెవరో తెప్పిరిగాని స్నానములకు కొట్టునిచ్చుటవలన శౌఖ్యముగ నుండెను.

మేమువంటకు కావలసిన పరికరముల చెప్పకొంటిమి. కానిగాంధీసతీ మమ్ముల నతిధులుగ నుండగోరెను. ఆఖరుకు మధ్యాహ్నభోజనమైనను ఆ మెతోజేయుమని కోరెను. అందుకు మే మంగీకరించితిమి. ఆయను చక్కని పనివంతురాలు. భోజనము గాంధీగారి ఆహారపద్ధతుల ప్రకార మమర్చుచుండెను. అది మాకును రుచ్యముగ నుండెను. చక్కగ భుజించితిమి.

ఆశ్రమము

ఆశ్రమాలయములు పెద్దఆవరణమునం దుండెను. కొద్దు యాచివరనుండి ఆచివరకుండెను. అందు నేతపరిశ్రమాలయములు గలవు. మేము మొదటబోయిన ఆశ్రమమునందుమధ్య విరామముగ నున్నచోట తివాసీగుమ్మలుండెను. చుట్టు మూడు ప్రక్కల వసారాలలోను ఖద్దరుమగ్గులు లుండెను. మొత్తముండు యాదవిది మగ్గులుండెను. కొద్దన కావలప్రక్కనున్న పెద్ద ఆశ్రమ భవనమునందు మధ్యను నేతపనిజరుగుచుండెను. చిన్నవసారా దగ్గరనుండి గదులనేకముండెను. అందు దూదియేతయేయుట, రంగుల అద్దకము, కాంగ్రెసుసభ్యులుబంపిన దూదిని తరముల ప్రకారము యేర్పరచుట జరుగుచుండెను. ఈగదులపైన యింకనుకొన్ని యుండెను. అందుకొన్ని కాపురముండుటకును, కొన్నిటికో చిన్నపిల్లలు చదువుకొనుటకును, పెద్దవాండ్రు నూలువడుతుటకు నుపయోగింపబడుచుండెను. రంగు అద్దకముగడి చాల మనోహరముగ నుండెను. అచటఅన్నియు పచ్చిరంగులే ఉపయోగింపబడుచుండెను. దీనికావల మరెంతకభవనమునందు పిల్లలు మధ్యాహ్నము వడికడరు. దానిక్రిందనే ఆశ్రమములోనెల్ల చల్లని గదియగు గ్రంథాలయముండెను. మాకది యెంతయో సంతోషముగ నుండెను. వీనికితూర్పున ఆశ్రమ విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును నివసించు ఆశ్రమములు గలవు. చాలమంది విద్యార్థులు గాంధీగారిలోగూడ బెల్లాంకాంగ్రెసుకు బోయిరి. వారుచాలమంది నూలువడుతుటలో పాల్గొనిరి. ఇందుల కైదు బహుమతులను బొందిరి. ఆశ్రమములో మొత్తము 180 మంది సభ్యులున్నటుల మాకుదెలిసెను. అందరును తిరిగివచ్చుసరికి లేనట్టిగ పాదవలె జుమ్ముచు నుండగలరు.

సాయంత్రము లేనిరారగించిన పిదప గాంధీగారి చిన్న మనుమడుగ రసిక్ మమ్ములను నడిపై పునకు దీసికొనిపోయెను. కొండపై పు నెమ్మదిగ నెమ్మదిగ మేము గొడ్డపాకలను జూచితిమి. అందు చక్కనిపశువులు, ఎద్దులు, ఆవులు, లేమాడలు, మేకలుండెను. అన్నిటికి మేతబాగుగ నుండి వానిశరీరము నెయి కారుచున్నట్లుండెను. మేకలమంద నొకదానిని వెంట ఆరుచిన్నపిల్లలు రాగాజూచితిమి. అందెంతయు మనోహరముగ నుండెను. అట్టిబాగునైన మేకపిల్లలను భారతదేశములో మేమిదివరకెప్పుడును చూచియుండలేదు. పాలుపితుకు గదిలోనికి బోతిమి. అదిబహుశ్రమముగ నుండెను. అందు తిళితళ, మెరయు ఇత్తడిపాత్రలకళాయి పెట్టుబడి యుండెను.

గాంధీసతీ చాకచక్రము

6 గంటలకు గాంధీసతీ నెండుంటుండు భుజించితిమి. ఆయను అంతసేపును చపాటిలను కాల్యచుచునే యుండెను. ఇటుకతో గట్టిన బొగ్గులకుంపట్లు చిన్నవిరెండు గోడలపై పుననుండెను. ఎదుట చిన్నది యొక్కడికి పట్టిన నక్కడికి త్రిప్పుటకు పిలైన కుంపటియొక టుండెను. ఆమె ఒకపిట్టమీద కూర్చునెను. వెనుకనే కావలసి దినుసులుండు అలమర ఉండెను. కదలకుండ యెప్పుడేది కావలసిన నది తీసికొనుటకు వీలుగ నుండెను. ఆమె వంటపాత్ర లన్నియును ఇత్తడి వెనుక కళాయి జేయబడి

చక్కగ నుండెను. వంటజేయునపు డామె లేవదు. ఏదైన దగ్గర లేనిది కావలసినపుడు యీమంపట్లు చాలకున్నయెడల ప్తపు నుపయోగించుకొనును.

అందరకు యిత్తడిపట్లము చిన్నపాత్ర లుంచుచుండును. అందు అన్నము చపాటిలు కూర్చున్నగునవి పెట్టుబడును. ఇచటతెట్టు భోజనము మామూలుగ యింత కారముబోసి పోవులు జేసి వండబట్టుది గాకపోవుటచేత మాకు రుచించెను. పహ్లాచాలో ప్రతిరోజును వేసెడివారు. తరువాత కాలీపువ్వు, కావేజి, వంకాయమున్నగు కూరలుండెడిది. తరువాత తినువాత నీరపులో దాచియుండిన ఒకవిధమైన ఆలిపునిచ్చెడివారు. అది గూడ యింతివద్ద తయారుజేసినదే. చాలరచికరముగ నుండెను. చలియెక్కువగ లేకున్నయెడల మిగడపెరుగుతో భోజనము పూర్తియయ్యెడిది. ఆయను హంచువలె తెల్లగ నుండు ముసులను ధరించి కూర్చొని యెవరికేదిరుచియైన వారికిచ్చెడి పెట్టుచుండుటను యిచటజూచినటుల మరియొక్కడను గానజాలము.

సాయంత్ర సార్వ

భోజనముకాగానే సాయంత్రం 6-30 గంటలకు జాగంట్రామోగును. ఆవరణములోనున్న వారందరును బైటప్రాంగులకు మూగెదరు. ఇనుకభూములు సమమైనవి మూడుగలవు. చుట్టును చిన్నగోడలుండును. వీనిపై తివాసీలువేయుదురు. అందరమును వానిపై కూర్చుండుము. ఆ ప్రార్థనసమయమున దృశ్య మెప్పటికిని మరపునకురాజాలదు. స్త్రీపురుషులు భక్తితో ప్రార్థనలు జేయుటకై మృత్యుపూవునంటి తెల్లనిదుస్తులను ధరించిచుట్టురాలు, కీర్తనలు బాడుటను నడుపుచు చనివినదాని కర్మమును జెప్పగా యకుని చుట్టును బాలురుండుటయు, పథులు సంపెడుటలంజేసి ప్రార్థనోపుచున్నవని కులాయములం జేరుటయు జూడ ఆ నిఖిలసౌందర్యమును, భక్తిప్రపూర్ణ వాతావరణమును శాంతశౌఖ్యముల నొప్పారుచు తన్మయత్వమును గలుగజేయుచుండెను.

కీర్తనలు జరిపినపిదప రామాయణమునుండి కొన్ని భాగములు జదివి అర్చన జేయుదును. ఆశ్రమములో విద్యనేర్చుకొను బాలురు గురువుదగ్గర దగ్గరకువచ్చి ఒక్కమాటైన వీరు పోకుండవిని ఆకథానందమును బడయుచుండురు. తుదకు ప్రార్థన యైనపిదప నెమ్మదిగ మేమందరమును లేచి దారిప్రక్కను జేరడివారము. అచట కానేపుండి, చిన్నపిల్లలు నిద్రవచ్చుచుండ ఆకలింపగా వినోదమును జూచుచుండెడివారము మాకు వచ్చిన గుజరాతీయో ఆరు ముక్కలుమాత్రమే ఉండెను. అందుచేత బాగా మాట్లాడలేక పోతిమి. కాని మాభావములను ముఖ్యపాస్త్ర విన్యాసములచేత కొంతవరకు చెల్లగల్గియుంటిమి.

మేముచేరిన కొన్ని సార్లకు సి. రాజగోపాలాచార్యగారు తెల్లాయుకాంగ్రెసునుండి తిరిగివచ్చిరి. ఆయన అడయాగునుండి దేవదాసుగారితో బయలుదేరినపిదప మరల చూడకపోవుటవలన యీసారి చూచినపుడు చాల సంతోషముగ నుండెను.

విద్యాభ్యాసము

మేము వెల్లిన పిదప మొదటిఆదివారము బహుచిత్రముగ గడచెను. మామూలుగ ఉదయం 4 గంటలకు ప్రార్థనలుజరిపితిమి. ప్రాతర్భోజనము కాగానే వీకులను జేయుచోట పాఠమునేర్చుకొన బోతిమి. ఈపనిని ఉదయం యింకను చలిగానున్నపుడే చుండుచేపెడి వారము. ఇది విద్యోపాతము. నేను (ఆంగ్లముకన్య) యెట్లభివృద్ధి గాంచుచున్నదియు మాఉపాధ్యాయు నడిగితిని. ‘చాలాయెక్కువగనే నేర్చుకొనుచున్నావు. అని దీనితో నాకెక్కడ అహమెక్కుననియో గాబోలును’ ఇంకా బాగ రాలేదు’ అనెను. మాకు యిద్దరకు తగినినపువు వచ్చెను. మేమునేర్చిన పనిలో నెంతమాత్రము లోపమున్నదో మాకంటె యెక్కువ యెవరికిని దెలియదు. ఏకినదూదిని వనలుగాజేసి నూలువడుతు గదిలోనికి పోవువారము, అచటబాగా నేర్చుకొనుచు త్వరత్వరగా దిప్పుచుంటిమి.

గాంధీగారు హతాత్తుగవచ్చుట

ఉదయం 10-30 గంటలకు ఆశ్రమమంతయును మధ్యాహ్నభోజనమునకు లేచెను. 11 గంటలకు మేము గాంధీ బంగళాకు బోతిమి. మాకొరకు రా జగోపాలాచార్యులు గారు వేచియుండిరి. సంతోషముగ నుండిరి. మేము భోజనము జేయబోవుసరికి ఒకభారతీయ మహాశయుడు తోటలోగుండ బోవుసరికి ఓ, ఓ, అని కేకలుబెట్టిరి. ఆయన గాంధీగారి ప్రోవేటుసెక్రటరీ, వారందరును గాంధీగారిక్కడ నున్నారని అడుగుచుండిరి. ఆయన భారా చివరనున్న తన గదిలోనుండి ‘ఎక్కడనో ఒకచోట!’ అని ఒకక్షణమైన పిదప ఆద్యారము నుండియే వెలువడెను. మహాత్ముని సందర్శనము గల్గెను. మమ్ములను వారి కెరుకజేసిరి. ఆయనమాట స్వాగతమొసంగి సేమమారసి కావలసినవసతు లన్నియు జేయబడెనా యని విచారించెను. ఏ మాటన్నను నెమ్మదిగ బహువింతగ నుండెను. ఆ వాక్కులుత్త్య మేమి! ఆంగ్ల భాషప్రావిణ్య మేమి! ఆయన బెల్లాంకాంగ్రెసు నుండి తిరిగి వచ్చెను. ఆనందమయముగ నుండెను. ఆకుమ్మ శరీరమునుండియే ఆనందలేజ ముద్దీపించెను. (సశేషము.)

నోక సా-రా జా ప్రై మర త్తే ను. ఈవిత్తల పంపుర
ణ ముగూని ర జా తా కార్యము చేయించిన దివాన్యము విత్త
లనుండి దెప్పరిల్లి యుగంధరుని బొల్పిన కృతజ్ఞతాభిసంధనము
ల కొక్కటికనుగూడమున జరికించి యధాపూర్వమెరుగనా
నివలె నడచిపోవును. ఇచ్చట ఆచార్యులుగా రంతభావనోత్త
కంబుగ నిర్వహింపలేదు. చలపతిరావుగారియొడ తన్నుదామించి
రని చెప్పవచ్చును.

పేరిగాడు

జి. వి. టి. కందుకూరి అంబయ్యగారు కమ్మసంస్థా
నాల్లో ముఖ్య పనులనుగ జరిపించు చాకలి నాయల రూపులో
పేరిగానివేషమును దాల్చి. ఇదే మాకు రుచించింది. చలపతిరా
వుగారి వేషము బాగుండలేదు. పేరిగాడు మూడుడు. లోకజ్ఞా
నశూన్యుడు. అల్పసంతోషి. విశ్వాసి. రాజరికానికి తనయునికి
గలవ్యత్వము మెరుగునుగాని పెద్దలువోగంపట్టునని చెప్పినం
డున నిజమని భ్రమించినవాడు. రాజరికము అబ్బితే అనుభవం
చాలని కోరువాడు. రాచనడకల కులుక జూచును. మంత్రినిర్దిష్ట
వియమముల నవలంబింప యత్నించును. కాని పృథితీయస్వ
భావము నతిక్రమించిన వ్యావస్థాసూరూపముగు భూధవలక్షణం
బుల నొప్పించుకొనలేడు. సారాశెంబు తాడెంతలాగినా
జనార్థుడుమి చూచినా పేరిగాని సాకలిపుటర్ పెల్లుబ్బిపో
క్కును నే యుండును. పేరిగాడయాయుడు. వెర్రిబాగులవాడు
కాకతి సామ్రాజ్యనికేతనములో లలితకళాంగన భువనైకమో
హనంబుగ నాట్యమాడిన ఓరుగల్లులో తాంబూరా మొగమెరు
గ ని పా టు లు ం డు ట య స ం భ వ ము.
అహంజను, కాని కవిద్రాసిన తెరపు అంబయ్యగారి అభిన
యంతో స్వాభావిక వికాసమొంది మిక్కిలి వినోదకరముగ
నుండెను. జోన్యనకు పుర్రచెయ్యి అందించినప్పుడును యెల్లి
తోడి జగడమును తనప్రాకృత ప్రణయకోపమును విప్పిచెప్ప
టయు, యోగము పట్టించుకొనటయు, చక్కగ నిర్వహింపబ
డ్డవి. ఈరంగములో చలపతిరావుగారు యుగంధరారులకు పం
తావిదురుడు కుర్చీలు మున్నగు సభాలంకారముల దుడుచుచు పే
రిగాని నిజోద్యోగ పారితోత్తమును నొకింత వెల్లడించిరి. ఈ
పని నంబయ్యగారు చేయలేదు. పేరిగాడి ఘట్టములో యోగ
స్వీకరణరంగమే ప్రీతికరముగ నుండును. అందు చలపతిరావు
గారు మంత్రిసమాగమమున మానముద్రసహించు తత్తరపాటు
లో ప్రాకృతలోకోక్తి కనుసరించి ముఖపృష్టంబుల కరద్యయం
బున మూసికొనిరి. ఈవివరిత స్వభావాభినయాన్ని, తరువాతి
సారాశెంబురంగంలో చలపతిరావుగారు వాడిన కొన్ని యసా
ధుపదములను కొందరు ప్రేక్షకులూమోదించలేదు. మొత్తము
మీద అంబయ్యగారి నిర్వహణము చలపతిరావుగారి కన్న నె
క్కువ స్వభావోచితముగ నున్నది.

విద్యానాథ మహాకవి

ఇంతవరకు సేనుమాచిన విద్యానాథులు సంకృతికర
ముగలేరు. పదునెనిమిదేండ్లలో నష్టదశ విద్యలను సాధించిన
శేషమువైభవము ప్రతాపయద్రీయపరసప్రబంధమును గల్పించిన
రసజ్ఞుడీర్ఘరజ్జువార్యుడున సిద్ధింపు తేజస్సన్నాధిపాయము
ను చూచినంతనే రాజనీతిసరింగిన మాత్మవీచక్షణ, మద్దుటుం
గరము కేజిక్కినంతనే రాజ్యసంరక్షణోపాయముల నూహింప
గల రాజ్యతంత్ర ప్రవీణత, శత్రు కి వి ర ము న స మ
తానుకూలముగ వర్తించుట నిజోద్యోగమును సాధించు కార్య
వైపుగాను, చుకచుక, మెళుకువ, తెలివి, నేర్పు, తపః పాండి
త్యసంపత్తి, నిగ్రహము సమయస్ఫూర్తి మున్నగు మేధావిభూ
తివిద్యానాథుని ఫాలప్రదేశమున చెప్పక దెలియుచుండవలె
ను. ఇదిగాక సాహిత్యపరిజ్ఞానము, అథానభవము నిగ్గువగాన
కాళలము వీనిలో ననుపదవలెను. ఇవి అన్ని సిద్ధించిన విద్యానా
థుని లగుపడలేదు. జి. వి. టి. వారి లక్ష్మీనారాయణగారి
ముకవళిక అందముగ బ్రాహ్మణ సాధుత్వములో నుండెను. కా
ని పాత్రనిర్వహణమంతగా నాకు రుచించలేదు. తెనాలి కం
పెనీలో అబ్బూరి లక్ష్మీనారాయణగారు పడవరంగములో
ప్రీతికరముగ వర్తించలేదు; గాని యోగపురంగమున జనార్ద
నాదుల యంతరింగితుడై యుండియు నోరుగల్లునకు క్రొత్తగవి
చేసినవరదేశపండితులవలె నచ్చటి పరిస్థితులెరుంగని వానినలె
జ్యోస్య మహిమచే నుద్యోగుల గుట్టుమట్టుల వెలిబుచ్చుటకు
లక్ష్మీనారాయణగారు ఎరిసినంత నిగ్రహ మగుపరచిరి. పడ
వనీసులో వెంపటి వెంకటేశ్వర్లుగారికి పాటియును వాగరుదు.
ఉంగరమును సంగ్రహించి వచ్చినతరువాత, గోదావరికి దాటిం
చిరిగదా తురకలు మహారాజును, అనుసంధర్మమున ఓరుగల్లున
కార్పడిన కన్యమంతున ఓరుగంటి మెట్టలో సాశేతపాలన విధాన
మవరించినట్లు ప్రజలనేర్పుమై బాలించు రసికరాజుగారి శే

ర్పడినకన్యమంతున చింతించుచు రాజును విడిపించుటకును, రాజ్య
మును భద్రపరచుటకును పన్నువలసిన యల్లికయంతయు తనపై
బడిన తెరంగున వెంకటేశ్వర్లుగారు శోకము, దైర్యము, కార్య
శూరత, పుష్కాయాశ్చ్యవక నైపుణ్యము, మనోనిశ్చయము, నో
క్కసాతి ప్రకటించిరి. రామావధానులమాట యిక్కడచెప్పకూ
డదు. భావసంజనితమైన కార్యమునకే వాటకస్థి యొప్పిదమగు
నుగాని, శేషభావప్రచురణ మంతరసవంతముగ నుండదు. కా
ర్యకార్యమర్యాదలచన మేర్పడి విశోధిభావతరంగములు జెల
కేగి ధీమానుసంధర్మమున భావప్రకాశ మొప్పిదమగును. ఇచ్చట
విద్యానాథుని యూహలు ప్రతిపత్తి బాధితములుకావు, గాన నీ
పన్నిధమును విప్పిజెప్పకయే మంత్రులుటమున తంత్రులమును
జూపించుట మంచిదని మన్నించెదను.

చతుముకేశాస్త్రి

ఆంధ్రనాటకపాత్రలలో చతుముకేశి సరియగువ్యక్తి కా
నరాదు. ఆంధ్రనటవర్ణములో సర్వాంగసామర్థ్యమున పులిసాక
వెంకటేశ్వర్లుగారిని సమాపించువారరుదు. వేషవాచిక గీతికా
సాష్టవములందు నాయకభూమికల చాల్చగలిగిన సామర్థ్యముం
డియు, చక్కని హాస్యశైలిన మొనర్చగలడు. బొచిత్తము నియ
మును నిగ్రహము పాత్రస్వభావపరిజ్ఞానము, అనసానివేకము
సందర్శించిత జ్యోభాణము మున్నగు, సిద్ధనటలక్షణము లీతని
యందగుపడును. బందరు దేశీయనాటక సమాజపు మహాన్నత
దళలో చతుముకేశునిదాల్చుచుండిన భావరాజు నారాయణ
మూర్తిగారు చతుముకేశునకు మహారాకాలముతో నిర్వర్తించిరి
కాని, వారిదేహచాతుర్యము బ్రాహ్మణేతరపాత్రల కొప్పిదమగు
నంతగ బ్రాహ్మణభూమికల కనుకూలించలేదు. మరియు వారు
ప్రయత్నపూర్వకంబగు కాటిల్లనృత్తిని ప్రకటించుచుండిరి.
వెంకటేశ్వర్లు చతుముకేశి నిజోద్యోగము నుండప్పుడు తలజూపు
చుండినను, అరితేన గూఢచార్యుల కనువగుగోప్యము సమయా
నునర్తనము యథాభ్రాంతి గలిగింతుమండెను.

చతుముకేశి ప్రవేశంలో ప్రతాపయద్రీయ మత్సంత్రప్రేక్ష
ణీయత నొందుచున్నది. ఈతని నడవడి, దూత ప్రపంచమునకు
మార్గదర్శకమునటయేగాక, మల్లాకుహామును దుమ్మికొల్పి
గూఢచారివైపుగా మగుపరచుటయేగాక, సింహపురి మహాపా
ధ్యాయుని కల్పనాచాతుర్యమున కఖండకీర్తివైభవ మొనగూర్చు
చున్నది. ప్రథమపరీక్షలో వెంకటేశ్వర్లుగారు చతుముకేశి గడు
గ్దామతనమునంతా వెళ్లబోసిరి. రొమ్ముయొడిన పేదపాపడవలె
కనుపడినను, యీనాటిదస్తావ్యేమక భటవర్ణములోని సుపరి
సిద్ధ డిటైల్స్ వలనలె పలువిదైగరచి శేషసాధనశీలి మిక్కిలిబ
లవంతుడై యుపాయకాలియై మానసవ్యాపారవిజ్ఞాతయై పలుతే
రంగుల నడువనేర్చిప్రభాజ్ఞ కెదురుజూడకయే స్వయంశేత్పత్స్య
మున వర్తించి కార్యసిద్ధికోందగల తంత్రస్వతంత్రుడు. చతుముకేశి
మంత్రినియోగమునకేగాక, దేశాభిమానసద్భావములచేతను, అపే
క్షారహితముగ స్వామిభక్తిచేతను, వర్తించినట్లునపడును. నవీన
డిటైల్స్ వలనలె నీతడుకూడ స్వకీయకాలిల్లవ్యాపారము నొక
లలితకళగ భావించి దాని నాచరించుటలో, రత్నానందముల
బొందుచుండెనని చెప్పవచ్చును. విద్యానాథుని వర్తనమందు దా
రనిస్సంగ సద్భావము లగుపడును. చతుముకేశుడై మానసస్థితియు
న్నను, భేదోపాయప్రవర్తనముందు జనించు కులాసాయే ప్రధా
నలక్షణముగ కన్పింును.

జనార్దన మంత్రి

అన్నగారు దక్షిణతీర్థములనేపింప దూరదేశమున శోగి
యుండిరి. రాజు మంత్రిసత్తరుల యానమిరి కొద్ది పరివార
ముతో నెచ్చలనో యడవుల కేటానుచుండెను. తురకసర్దా
రులు నిశ్లాపయోధులు లూనగ్గినచ్చి నట్టింటవిడసిరి. కాకతీయ
దళంబులు సమరసంసిద్ధముగ లేరు. ఇట్టి సమయములో నేమరు
పాటున రాయబారిసేవమున తురకసర్దారు లోరుగంటి సభాం
గణంబున యభిముఖులై నిలచినప్పుడు జనార్దనునిపై నెంచరాని
వ్యవహార భారము పడుగుపాటువలె వ్రాలినది. అన్నగారు పూర
లేనిసంగతి దాచలేదు. కాని, యావలించిన పేనులు లెక్కగోను
బుద్ధివైకల్యముతో భావికార్యముల నూహించి సత్సరముగ
తురకలు గోదావరికి దాటకుండునుపాయములను తురకకివర
మున భేదానల మంతుంపజేయు చతుముకేశి తంత్రమును అన్న
గారిని రావించుప్రయత్నములను ప్రసర్తింపజేసెను. తురక
వైస్యముల నాటోఫ్లాన్సుజేసి కాకతీయలలో నిరూపనమొ
నర్చు నాలోచించెను. మహామంత్రిల యాలోచన ద్వితీయకము
ఎట్టి సంక్షోభ మొదవినను; మనస్థైర్యము, భావగోపనము, నిశ్చం
చల గూఢాలోచనమును, నీరసముఖముడలను ప్రదర్శించుట
గాని, లోనితలపుల చెప్పలి కుబకనీయురు. వీరి నడతలు ధీరి
గాంధీర్యధరితమై, దిట్టమై, దట్టమై, యమేయమై, యపారమై

కనుపడుచుండును. మొదటిరంగమున మొలకెత్తు భావభారము,
వ్యాధ్యాతిధ్యము, తంత్రప్రావీణ్యత, ఏరులూకంపెనీలో జనా
ర్దనభూమికను జూల్పిన పి. వి. నుబ్బారావుగారు నడతలయందు
జక్కగ గోచరించెను. ఇప్పుడు పిల్లలనాత్రి సుంహరరామయ్య
గారు కొంత మనశ్శాంచల్యమును తత్తరపాటును వెలిబుచ్చిరి.

ద్వితీయప్రవేశము యుగంధరుడుదెంచిన తరువాత వి
ద్యానాథసహకారమున పేరిగానికి రాజయోగమును పట్టింపు
రంగమైయెన్నది. ఇందు సుందరరామయ్యగారు తానేదో
పెద్దతప్పచేసినవానివలె పరిత్యాగభీతియును వెలువడిననాటి విఫల
విద్యాధివలె శలవందుకొని మార్చుచును. జనార్దనుడు అప్ప
టిలోజేయదగిన ప్రయత్నములన్నీ లోటులేకుండ నేర్పరచిన
వాడే అన్నగారి పెద్దకమునకు వినమ్రుడై యుండవలసినను
తనయేర్పాటుల నన్నగారు ఆహించినందుకు జనార్దనునిమా
పులో నొకింత సంశయము, ఆత్మశౌరవము, హెచ్చరిక కనుపడ
వలెను. దీనిని సుందరరామయ్యగారు రూహించినట్లునపడును. ఏ
లూరు జనార్దనుడే యిచ్చలగూడ నెక్కువ నాట్యవిచక్షణ
మగుపరచెను.

సారాశెంబునీయలో జనార్దన విద్యానాథులనడుచు
కొంతమాకాభినయము జరుగుచుండవలెను. మూఢప్రభుసేవలో
నాయాసపడు కుశాగ్రబుద్ధుల యేవగింపులు, దృక్పూచనలు,
గుసగుసలు బాహ్యవినయము, సభ్యవర్తనము, వ్యాజగరతము,
మున్నగునవస్థల ముఖముడలందు జిత్రించుట కీరంగమున నెన్న
ని యవకాశములుకలవు. నటులీవిషయమును గుర్తించి వర్తించ
వలెను.

యుగంధరుడు

ఏలూరిచారిలో ముంజలూరి, క్రీష్ణారావు, తెనాలివా
రిలో గోవిందరాజుల, నుబ్బారావు, మత్తరాజు నుబ్బారావు
మొరెరియల్ తరపున నెల్లూరునాగరాజరావు, దేశీయనాటక
సమాజములో పింగళి వీరయ్య యుగంధరవేషమును దాల్చియు
భినయించిరి. కాకతీయప్రధాని రామేశ్వరంనుండి తిరిగివచ్చు
నప్పటికే జనార్దనాదులు సామ్రాజ్య సంరక్షణమలయును నూపా
యముల బన్ని పేరిగానిని భద్రపరచియుంచిరి. విద్యానా
థుడు ఆగంతుకముగ గోదావరిలో రా జా న్న ప డ వ
ను చూడలేదనియు, నీతడు జనార్దనుని పంపున శేవులగాపాడ
నేగిన నాయకులలో నొకడనియు, దోచుచున్నది. దీనివాస్తవ
మెట్లున్నను సభాంగణము ప్రవేశించులోపల నీతడు యుగంధ
రాడి మంత్రివర్ణముతో సంప్రదించియుండును. కాని, రాజు శే
టలో దెబ్బతిని రామావధానులయింట నుండెనను కింవంతి
సభాసదుల కెరుకపడి యోరుగల్లులో వెల్లడియగుటకు యుగం
ధరుడు విద్యానాథుని క్రొత్తగా రుదెంచిన మహావిద్యాంసుని
గ గారించి ప్రశ్నిచెప్పించి తేఖసుజెప్పించి వానితోస్వప్ర
భావమును పేరిగాడు మున్నగు ప్రేక్షకులకు విశదపరచెను. పే
రిగాడు రుద్రసింహాసనమధ్యస్థింప సమ్యుతించడు. వెరగొంది వె
నుకపడును. కావున, దీనికి యోగముపట్టునను బ్రాంతికలిగించ
వలసియుండెను. ఇందుకు యుగంధరుడు విద్యానాథు నుపయో
గించెను. భక్తివిశ్వాసములు గతానుగతికముగ గలుగునుగాన
మొందుగా ప్రభుత్వోద్యోగముల నుట్టునట్లులను బడుటబెట్టిం
చి అందుచే పేరిగానికి విద్యానాథుడై నుండిరెన్ను. ఈసంద
ర్భమున గోవిందరాజుల నుబ్బారావుగారు ప్రశంసనీయును
నటనైపుణ్యమగుపరచిరి. విద్యానాథుని తేరబారజూచుటయు,
సోదరుడుగ గ్రహించుటయు, శేజస్విగను మంత్రతత్తుడుగను
జనార్దనునకు దెబ్బలయు తల్లివద్దకు దీసికొని హమ్మనుటయు,
స్వాభావికరసపటిష్టతతో నిర్వహింపబడినది. విశేషవిద్యాం
సుని విద్యాగరిమ నన్నేపించు నుదారవృత్తిని వీరుచక్కగ జూ
పించిరి. నిజముగ తమ్ముడేయను బ్రాంతిజనించు నట్లభినయం
చిరి. ఇందున ముంజలూరు క్రీష్ణారావుగారుకూడ నిట్టి యవ
స్థాపరిజ్ఞానమునే రసస్ఫూర్తిని కనుపరచిరిగాని వీరినడవడిలో
నొకింతతోందరయు ముఖకవళికయందొకింత హాసస్ఫూరణయు
నగుపడెను. నుబ్బారావుగారి సభాప్రవేశము, వర్తనము మిక్కిలి
గుంధనగ గాంధీర్యముగ నుండును. లోనికలనర మావంతయేని
వెలిపిబుకలేదు. అన్నియోచనలు కడుపులోనిదురుకొని కర్త
వ్యమెరింగిన విశ్వాటమేధావిభూతి నీతడగుపరచెను. నాగరాజ
రావుగారి యభినయములో దీర్ఘాలోచనము, చింతాత్మభీతమా
నసము, పనివడిగప్పబడిన భావసంక్షోభము యీసందర్భమున
దెల్లమాయెను. తమ్ముని సంబోధించి 'యేలవొరంగనిచ్చితివి
యీతురకన్' మనరాజధానిలోనని వితర్కించిన పలుకులు
విషదాత్మకములుగాని, నిగ్రహార్థకములుకావు. యుగంధరు
డప్పట్టున తమ్మునిపై దాష్ట్యమును జూపుట లేదు. తమ్ముని
జాగ్రత్తకు లోనసంతసించుచుండెను. ఈపట్టున క్రీష్ణారావు

శ్రీకావల యజ్ఞగ్రంథాంతర వధివేయవనపగది యభిన
 యు న నుత్పారావు నేతెప్పిన యధములో జనాగమని
 మాది మాదాదై నాగ్యములనుడిరిగ నాగరాజరావు కించిదా
 నరానాగో తిగిల్చునంటుక తన్నుదా ప్రక్షామియిది,
 నట్లునపడిరి గంగానంధమున వేయగురునటుల యగంధముడె
 ద్దియో కార్యభారమున వ్రాసుకొనుచున్నట్లు చూపించిరి. ఇం
 డు నాగరాజరావుగారి మూకాభినయము విక్రీణిస్సాభావి
 కముగనుండెను. తొడవులదాల్చుటలో సభానకులవర్తనము
 లో నెట్లుయ తెనాలినటులు సమాసంప్రక మొందగలరు
 త్రిష్టారపు - రికవము, ఎత్తరము సభారంగమున దైవారతో
 తలదూగలేదు. వీరిరములు విరంతరభావంచేల్చుమున కన్పిం
 చుచుండున కృష్ణరాయజారములో వీరిచాకచక్య నువపర
 మును కాకతీయవర్త్రాకటమున జూపవలసినది ముత్ర
 గోపనము, యుపాయ శీలత, ఆదురుబెదురు
 తెరుంగని భావగాంభీర్యము. ఇది కృష్ణారావుగారి ముఖపద
 కలలో నిజప్రేక్షకాకాసర సంధాయకంటుక నగునడవు.

పేరిగాడు యోగము పట్టియ నుపాసన వానినొక్క
సారి పరి శీలింప వలెదని నాగరాజరావుగారి ఆశ్రయము
వీక్షణచాతుర్యముతో నొక చూపు వానిపైబగ్గుచు
రంగస్థలమున చేరుకొనకగ్గ నవతరించిరి. దిరిగూపులలో పను
గడకు సంతసము, పేరిగాని పొంగపాటునకు చగవు, కనకభ
సింగమున నునకముగూర్చుండలేట్టి యను పద్యార్థము
దుమరెంత తక్కినదేసినా గణకప్రకృతి సమయానికి పయలుబ
డునను పరిణామ వివేకము మిక్కిలి రసవంతముగ స్ఫురించెను
ఈజభినయ విశేషమునూ నాగరాజ రావొక్కడే చెసియా
ను అంతిపురకాంతలకు యుగంధరు డొసంగిన సమాశ్వాస వా
కప్రములకు కృష్ణారావుగారు సంగ్రహించితి రసప్రదీప్తితో వ
లిగింప జేసిరి. ఈపట్టున వెనెట్లు తేనుటివో జూచెదిరుగాక
అనునాశ్వాసుల ససమాన నటనీధియొడవ భావివయత్న మూచ
కంబుగ నుబ్బారావుగారు-చెలిబుచ్చిరి, ఈవిధిత్రాభినయమై
ఖరి కారదాచిత్రమందు ఆంగులకు చిరపరిచితమై యున్నది
పిచ్చిత్రాగి వేషములో ను బ్బారావు సాగ్రటిజ్ఞ
మున్నగు జ్ఞానిసత్రములవలె పిచ్చిత్రలకన్న వేదాంత తత్వమె
క్కుడు గోచరించునట్లు తమవేషభినయముల నిర్వహించిరి వ
త్తచేతలలో వీరతిశయించలేదు. నాగరాజరావు డిప్లొమెటరీ
పట్టుకపోతానో అనుచు మున్వీరలు బ్రవేశించినప్పుడు మాత్ర
మక్షుత్రీయాంగిక విన్యాస ము పరిచి తరువాత వీరనడవడి బా
గుండలేదు. వీరునుపురిలో నొకరియందు యుగంధరుడొక జ్ఞాని
వలెను, మరియొకరియందు నిక్కంపు విభానావలెనూ గోచ
రించెను.

ప్రతాపరుద్రుని యోడమిదికి గొనివచ్చుచేత నాగరాజరావు రాజునకందించిన స్మారకవిలోకన మపూర్వార్థమైనది. ప్రజ్ఞావిరాజితంబై సామాజికుల మెప్పునడపినది. ఇట్లు కృష్ణారావుగారు కూడ నష్టిచూపుచే యింకనూ రసవంతముగ చూపిరి.

ఈనాటకములో యుగంధరుడు నిర్వహించబడిన య
భిసయ్యవారము సభారంగమున కన్న డిష్టాన్లుగూడులలో
నెక్కువకూర్చబడినది. ఇందు మంత్రివర్యుడు తురుష్కగూఢ
చారులసేనాన్ను వారికి నిక్కంపుదివానావలె నగుదును
నిజచారులకు రహస్యసంకెతములందించు కర్తవ్యమదేశించు
చూ డ్యుండ్లప్రవృత్తిలో పంచరింపవలెను. చూచువారికి యో
గసిద్ధుడగు పిచ్చిచానిగను దొందు తనమంత్రైంగమును కొన
సాగించుకొనవలసియున్నది ఇందుకుతగిన రూపము నవతలు చే
వ్వలు పలుకు తెరవును సర్వతోమూఖైత్రుగ్యమున పండరౌచి
త్యమతికయింప కృష్ణరావుగారి వేషభిసయ్యులలో పంపూ
ర్ణవికాసమునుభవించెను. ఈనాటకంలో యుగంధరుడు ప్రధా
నకార్యవ్యవహారకాదు పిచ్చిరంగపు పుత్రయోగమును మేము
గమనించుము. కాని కవిరచించిన యర్థములో యితరనటులు
వేశ్యరుపట్టుల నతికయించుముండ మొత్తముమీధ మంజులూరి
కృష్ణరావుగారి యుగంధరాభిసయ్య వివేక మొప్పిన నటసిద్ధుడ
ని మన్నించకలడు. ఇట్లున్నించు విధేయుడు పురాణం
మూర్త్యాన్ని

వెల సీసా 1-కి పేలికు మందు రు 0.4-0

ఈనూనెను తలకురాచిన పేలు ఈపి వకరియ్యి. ఇ
మానకు పెండ్లుకలదు వాని యిందక పెండ్లుకలు పెరుగును.

రోడ్డువారి దబ్బా 1-కి రు. 0-8-0

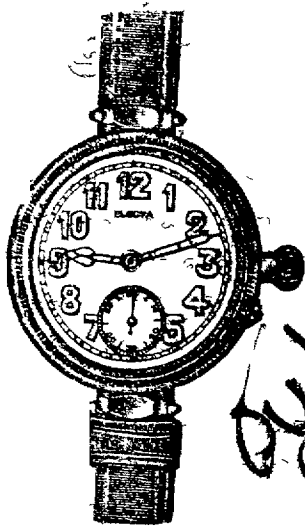
అమృతాంజనముడివో, ముదిరాసు- భాంగాలు

రత్నా బేళ్ళవయలు

బంగారు ముద్ర చేత్తో గడియారములు

ఈ సదుపాయము వానానందే ఉండదు. గమక తక్షణమే కోసి, చుంచది.

ప్రస్తుతము కొన్ని మాత్రమే లభి

అధి 18 ~~7~~ నులది

11 ఆముని అంతకంటె చిన్నది.

విల్లికా (హాక్) కోసుది

18^వ తేదీ, 18^వ జూలై 1957 గాన మిక్కిలి మేలైన తీవ్రమూ వేరుంటు
గల గడయగడను. - రెండు సంవత్సరములవరకు పూర్తి యివ్వబడునీ జీవిత
పర్యంతము చనిపోయిన ప్రాంత గాని, పురుషులకుగాని తగినట్టి బహుమతి.

1-కి మూమూలుధర. 1-కి ప్రత్యేకధర.

18 కారట 13 అనుభవము రూ. 150 రూ. 105

14 3-8-55 12 ప్రాముఖ్యత 145 100

18 కారటో II తెనుగుగలది రూ. 150 రూ. 110

మావద్దనండి బయటికి పంపుటకు మానుపు ప్రతిగడెయ్యరము బాగుగా పరిశీలించబడును. తపాలు పాకింగు ఖర్చులు వేరు

50 సంవత్సరముల క్రితగల కంపెనీచే ఈ పుష్పపాఠ్యము చేయబడినది. మాకు తృప్తికరముగా లేదనియు గర్హితార్థము చేసిన 5 దినములలోగా తిరిగి పంపిన మీ పాఠము మాకు వాస్తవీయబడును.

ADDISON & Co., Ltd.

Post Box No 308

MADRAS.

காத்தி - பீ

గుణాగుణములు

టీసీ త్రాగినచో బడలికను తొలగించును. - పొఖ్యముగా నుండును గాని శీర్ణద్రవములను హరించజేయును? అందువలన మలబద్ధమును కలిగించును. మలబద్ధము అశీర్ణముమున్న నవ్యాధులు కలవారు టీసీ త్రాగగూడదు. కొంతమందికి దీప్రపేట్టిను దడ వట్టును ఉద్రేకము కలిగించును చిన్న బిడ్డలకును ఉద్రేకస్వభావులకును టీసీ నియ్యగూడదు. భోజనము చెసిన పిమ్మట టీసీ త్రాగినచో శీర్ణద్రవముల పనికి నిరోధము కలుగదుగాన వలదు. తాగుట మంచిది.

కాఫీగూడ జీర్ణద్రవములలో నొకదానిని పూర్తిగానిలో
 ధిమను గుండెవడ చాల హెచ్చును మెదడుకు జీర్ణద్రవము
 కలుగును అందువలన మూత్రమధికముగా వెడలును. నల్లచంద్రు
 కట్టుపాచావాడుకగలవారి కైది చాలిజీవయోగకరము కాఫీత్రా
 గువారిలో చాల శుభములు కలసిరికొద్దిగాను కొందరికి హెచ్చు
 గాను కనబడును. నిద్రపట్టదు. మామ పుట్టను అట్టివారు కాఫీని
 త్రాగగూడదు అలగుటను పోగొట్టునని రాత్రి జైద్యశాలభటా
 పనిచేయవలసిన ఉపచారికలు కాఫీని త్రాగుచుందురు. భిక్షు
 కంఠమూతము కాఫీ నియ్యగూడదు. (ప్రాజ్ఞికలు దేయటిను)

యానద్వారత హిందూమహాసభ

సాంవత్సరిక సమావేశము ఏప్రిలు 11, 12వ

తేదీలయందు జరుగును.

యనబట్టి రె హిందూమతాసభ సవ్యాససంఘమువారి సమావేశము కలకత్తాలో ఈనెల 10వ తేదీ జరగను . సర్ పి. సి. రోగారు అధ్యక్షతవహించిరి. మహాసభ సమావేశమున కలకత్తాలో ఏ(జిల 11, 12వ తేదీయందు జరుపుటకు తీర్మానింప బడినను, ప్రచారముసల్పుటకు రెండుడు పసంఘములు నియమింప బడినవి సవ్యాససంఘ కార్యదర్శియను పియూష కాంతి ఘోష గారు మాకు వ్రాయుచున్నారు

ధర్మవాచ్యచట్టము

నిబంధనల సంఘము

ఈ చట్టము నమోదుచేయుటకు తగిన నిబంధనలను ప్రాయము
టను చెన్నపురి దొరతనముచే తొక్కటపంపుచు నేర్పరచిరి.
ఆపంపుమునకు బిలి బిలి సర్ టి-పహాజియ్యులుగారధ్యక్షులు.
బి. టి-రామచంద్రయ్యేదల్యాదగారు (ప్రభుత్వోద్యోగి) కార్య
దర్శి, టి-ఆర్ వేంకటరామకాశ్రీ, రాజి ఎన్. శోపాల
సామయ్యులగారు, ఏ-రామస్వామియ్యేదల్యాదగారు, పి. ఎన్.
మూర్తారామయ్యేదల్యాదగారు, బిలి బిలి ఎల్. ఎ. శోపాదరామయ్యులు, గార్లు
సభ్యులు. ఏ-పెద్దేపాటి నరసింహయ్య సాధ్యమునంతట స్థిరలో
పంపగోరెదమని దొరతనముచేయు (తొకటించెరి

స్థిరాంధ్రాక్షకళాశాల పట్టపదానోత్సవము

కలకత్తా, ఫిబ్రవరి 14. ఈ కళాశాలయొక్క వార్షిక
 తీర్మానము, పట్ట ప్రధానోత్సవమునకుఁగల పంగరాష్ట్ర శాసనసభా
 సభ్యులందఱు సర్వ యువానీ కాలనుగారి యాధిపత్యమున జరిగెను.
 రెవరెండు డా॥ జ్యూరి హామెల్స్ గారు నివేదించు జరుపుచు కళా
 శాల స్థాపించినది మొదలు నేటి వఱకు కట్టి
 ప్రజాశాసనముల నొందెనొ విపులముగ దేలుబలించిరి.

సర్, యివాక్ గా చేపన్వసించుచు కేరీ యను పాదరక్ష
లగట్టువాడును వార్డును మద్రాసు లోనివాడును,
మార్దుమన దుకాణపు ప్రాభునను గలసి యంతగా పృథ్వీకార్యము
నకై యుగలుగబడియే వింత సిరాంపురముందు తొలుత కేరీ
ముద్రాక్షాలనును సాపించి, శ్రీంధు అఫ్ యిండియా, అను
మొదటి యాంగ్ పత్రికను, వంగభాషా పత్రికను అచ్చుచేసిరి.
బైబిలును మొదట వంగభాషయందు, వై నాభాషయందును
చేసినవియు, దెలిపరి మరె యెందుసంతర్పరములకు విశ్వవిద్యాల
యముగా ధర్మియటకును, పట్టములను స్వతంత్రముగ నిచ్చుటకు
దెహ్లాదు ప్రభువులచే 1827 లోనియ్యబడినననుదయొక్క
శతవర్ష పూర్వపుత్రునను సలపుదు రని తలియింతేసిరి.

తర్జుమాలు

(ఆంధ్రనాటక ప్రత్యేకము)

అపోహ

అమృతనివాడు కొలహరి పదిరూపాయల నోటును అంగడివానికిచ్చెను. అంగడివాడు దానినదివరకు చూచియుండక పరీక్షింపసాగెను.

అంగడివాడు—ఈనోటును నేనన్నదాదాడలేదు. నాకిది అక్కరలేదు.

అమృతనివాడు—మిత్రే మీ భయములేదు. నోటు ఎక్కడదో గాదు. నేనుస్వయంగా అమృతేసిందే.

తీరికలేదు

స్నేహ—నీవుకొట్టినప్పుడు దగ్గరనుంటివిగదా, నీవేల జోక్యము దీనికిలేదు?

సాక్షి—అయ్యో, నేనప్పుడు చుట్టూగుతున్నానండి.

త్రోచలేదు

ఒకపెద్దమనిషి పికాచుపోతుంటే కోటునిండా నాగశేముడుముండ్లుచున్నాడని నాటిని తీసివేదామని ప్రయత్నం చేస్తే చేతికందలేదు. ఉల్లకిపోతే, అందరునవ్వుతారని భయం వేసింది. ఎవరయినా తీసివేస్తారోమోనని ఊరివెలుపల మైలుదూరంపోయెను. అక్కడ నోకబాటసారికనుపించెను.

పెద్దమనిషి—అయ్యో, కోటుమీదిముండ్లుతీసివేసి నాకు సహాయంజేస్తారా? ఇందుకోసం మైలుదూరం తిరిగానండి.

బాటసారి—అట్లాగే తీసివేస్తానుగానిండి, కోటునిప్పి నట్టయితే మీరే తీసుకోవడానికి వీలయ్యేదిగా?

అడిగినదానికి జవాబు

స్నేహ—అడిగినదానికి జవాబుచెప్పవలెను. లేనిపోని ప్రసంగాల్నిక్కడ పనికిరావు. నీవు బండితోలుతావా లేదా?

సాక్షి—లేదండి.

స్నేహ—ఇండాక వాడిస్తేడరుఅడిగితే ఒప్పుకొన్నావా లేదా?

సాక్షి—లేదండి.

స్నేహ—నీవు ప్రమాణమీద సాక్ష్యం చెప్పకున్నావు. జాగ్రత్త. నిజంచెప్పు. బండితోలుతావా లేదా?

సాక్షి—లేదండి.

స్నేహ—అయితే నీకేంజీవనము?

సాక్షి—నేను ఎద్దునుతోలుతానండి.

గర్వభంగం

చిత్రలేఖనము నేర్చుకొను విద్యార్థి యొకడు పాలంతా ఆవు మేస్తున్నట్టు బొమ్మవేసి, స్నేహితునకు జూపెను.

విద్యార్థి—నేను వేసినబొమ్మ ఎట్లావుంది?

స్నేహితుడు—బోటు బాగానేఉంది గాని, చుట్టూ ఉన్న శిల్పము అంతపచ్చగానేయడం బాగాలేదు.

ఇంకా నయం

ప్రయాణికుడు—చావుదప్పి కన్ను లొట్టబోయిందన్నట్టుగా, ఎట్లాగోబ్రతికెను. శీనట్టు బెదురుతుందని మొదటనే చెప్పలేకబోయినావు?

బండివాడు—ఇంకా నయమండి. దెబ్బలు తగిలితే కట్టుకట్టడానికి, ఇదివరకు వైద్యుడుగూడా బండిలో వచ్చి వాడండి.

సోమరిపోతు

పక్షి—ప్రతివాడి పట్టి సోమరిపోతు అవునా కాదా?

సాక్షి—నేను అంతమాట అనలేనండి. కాని తిన్న అన్నం అరగడానికి విశేషప్రయత్న మననరమయితే, అన్నం తినడమయినా మానుకుంటాడు గాని పనిజేయడండి.

మరుపు

రయత్నే (ప్రయాణికుడు (కోపంతో)—ఆరుగంటలకు బయలుదేరవలసిన రైలు ఇంకా స్టాటుఫారంమీదికి రాలేదే? ఇప్పుడు ఎనిమిదయింది.

పోస్టు—అయ్యో, ద్రోవరుకు ఇంజనును ఎక్కడ పెట్టింది, జ్ఞాపకం లేదండి.

సందేహం

క్లాప్టరు...మీ ఇంట్లో ఎవరికయినా పిచ్చిఉందా?

ఇంటావిడే—నాభర్త తానేయజమానినని అనుకోవడం తప్ప వేరేలేదండి.

అతనిపదతి

టిక్కెటుకల్వారు—మీ టిక్కెట్టు ఏది?

విద్యార్థి—నాకు సీసంటిక్కెట్టు ఉందండి. ఇవ్వాలి మరిచిపోయినాను.

టిక్కెట్టుకల్వారు—నాకది అంతా తెలియదు. మీ జిప్సీ టిక్కెట్టుఉంటే నాకు చూపించనక్కరలేదు. లేకపోతే, చూపించితిరాని.

సలహా

స్నేహితుడు—ఇదిగో, సిగరెట్టుకాల్చు.

రామయ్య—అక్కరలేదు. సిగరెట్టు తాగనని ఒట్టు పెట్టుకున్నాను.

స్నేహితుడు—పోనీ, జేబులోపెట్టుకొని రేపు ఉపయోగించు.

అలవాటు

శ్రీశ్రీ—ఏమయ్యా, ఫించెను పుచ్చుకున్నావుకాబోలు. ఇప్పుడు ఏంజేస్తున్నావు?

పోస్టుబంట్రోతు—ఫించెను పుచ్చుకున్నాకొజనుండి ఏమీ తోచడంలేదండి. అనుకోసం, నాబడులుగా వచ్చిన పోస్టు బంట్రోతుతో కలిసి ఊరంతా తిరుగుతున్నానండి.

బయల్పడుట

మేజిస్ట్రేటు—నీ ఆవు ఎంత పాలిస్తుంది?

ముద్దుయి—2 నేళ్లండి.

మేజిస్ట్రేటు—నీవు ఎంత అమ్ముతావు?

ముద్దుయి—నాల్గునేర్లండి.

శుభ్రత

ఒకరు—మీరిచ్చిన కత్తి పరిశుభ్రంగా లేదండి. ఇంకొకటి ఇవ్వండి.

రెండవవాడు—అట్లాగంటారేమి? ఇప్పుడే దానితో సబ్బును కొనానండి.

నెల్లూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

మునిసిపల్ రేటుపేయర్ల నభ

ఈనెల 18 వ తేది శుక్రవారంసాయంత్రము 6 ఘంటలమీద శ్రీమాన్ మాధుషి నరసింహాచార్యులు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారి ఆధ్వర్యతక్రింద 1925-26 సంవత్సరపు మునిసిపల్ ఆదాయవ్యయములగుర్చి చర్చించుటకై, మునిసిపల్ రేటు పేయర్లసమావేశము పురమండలిరమనజరిగెను. మునిసిపల్ సంఘ సభ్యులు శ్రీయుతులు వాలిలికొలన నరసింగరావు, వెన్నెల కంటి రాఘవయ్యగార్లు మునిసిపల్ సంఘ వైసుచేర్మెను, శ్రీఆన్నదేవుల గోవిందరెడ్డిగారును, మరికొందఱు రేటుపేయరులునువచ్చిరి. శ్రీయుత వాలిలికొలన నరసింగరావుగారు ప్రథమమున యీ నత్సరపు ఆదాయవ్యయములగుర్చి కొంత విపులముగ తెలిపిరి. పాక్షిద్వంద్యువానికి వారికోరికపై జీతము ఒక్కరూపాయనంటున హెచ్చింపబడెననియు, ఏ రికి గా నుమారు 1400 రూపాయలు ఆధికవ్యయమగుననియు, చట్టము ప్రకారము యితరవిధమైన ఆదాయములనుండి పాక్షిద్వంద్యువారి జీతములొసంగుటకు వీలులేనందున, దానిని మాత్రము రేటుపేయర్ల భరింపవలసియుండునని తెలిపిరి. శ్రీయుతులు ఓరుగంటి వెంకటసుబ్బయ్య, కొమాండ్లూరు పార్థసారథిఅయ్యంగార్ మొదలగువారుమాడ ముచ్చటించుచు, పాక్షిద్వంద్యువారి జీతములు హెచ్చించుటలో నెవ్వరుకాని ఆక్షేపింపక యుండవలయుననియు, వారొనర్చు కార్యము యొక్క పవిత్రము. ఎల్లరునుగర్హించి, ముఠాస్ఫూర్తిగా, వలయుచో యీ ఆధికవ్యయమునకు తగునంత పన్ను విధించుకొనుటకు న్యాయసమ్మతిమనయు తెలిపిరి.

వైస్ చేర్మెను శ్రీయుత ఆన్నదేవుల గోవింద రెడ్డి గారు యీసమయమున రేటుపేయర్ల కోరికలను విని భర్త్యమును నెరవేర్చుటకై యీ సమావేశమునకు విచ్చేసియుండి తమకు తెలిసిన కొన్ని విషయములగుర్చి ముచ్చటించిరి. పన్నులు హెచ్చించుట తలంపు సాగవనియు, వలయుచో యితరవ్యయమును తగ్గించుకొనవలసి యున్నారనియు, ఆదాయమును కనిపించియే తగునంత వ్యయముతో బడ్జెటు తయారు చేయబడుచున్నదనియు యిట్లు తెలిపిరి.

స్లోకావళానువేట మిడిల్ స్కూలు

చాలకాలముగా న వా యు పేట, స్లోకావళానువేట ప్రాంతవాసులు తమబాట ప్రసూలముగ నుండుటకై నా

మిడిల్ స్కూలును స్థాపింపవలయుననియు కోరుచుండుటయు మునిసిపల్ సంఘమువారును తగు ప్రయత్నముచేయుచు, ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సాహముసగక, వ్యయమునంతయు మునిసిపల్ సంఘమువారే భరింపవలయునని చెప్పుచుండుటచే, కడచిన వత్సరము యాకార్యమును పూనుకొన జాలకుండెననియు తెలిపిరి. ఈ వత్సరమున బడ్జెట్లో దీని వ్యయమును చేర్చినచో (ప్రభుత్వమువారి ఆక్షేపణయుండదనియు రేటుపేయర్లకోరికగూడ మునిసిపల్ సంఘమువారు నెరవేర్చినవారగుదురనియు తలచి యీ నూతన పాఠశాలకు స్థాపించుటకు తీర్మానించెదమనియు నొకటి చెప్పిరి. ఉపాధ్యాయుల జీతములు హెచ్చించుటకు వీలులేదు

ఈ వత్సరము వ్యయములో ఉపాధ్యాయుల జీతములు హెచ్చించుటకు కొన్ని సూచనలు చేయబడియున్నవనియు యీ మండలములోని తాలూకాబోర్డు జిల్లాబోర్డు పాఠశాలలో పాధ్యాయుల కన్నను ప్రస్తుతపు మునిసిపల్ ఉపాధ్యాయుల జీతములు ఆధికముగానున్నవనియు గాన యింకను ఉపాధ్యాయుల జీతములు హెచ్చించుట సమంజసముగానుండదనియు ఆదాయవ్యయములో దానిని తీసివేయుటకు తాము ప్రయత్నించెదమనిరి.

యూనాని వైద్యశాల

ఈ వత్సరమున కొందరు మునిసిపల్ సంఘ సభ్యులు యూనాని వైద్యశాలను స్థాపింపవలయునని ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. కాని యీ యూనాని వైద్యశాల యీ వత్సరము స్థాపించుటకు వీలులేదనియు గడచిన వత్సరముననే నూతనముగా ఆయుర్వేద వైద్యశాల స్థాపించియున్నారనుట ఈ వత్సర మొక యూనాని వైద్యశాలను స్థాపించుటకు మునిసిపల్ వారియొద్దవలయు ద్రవ్యము లేదు. రెండు మాడు వత్సరములుగా అందోళనములోనున్న పాఠశాలను యీవత్సరము నెరవేర్చినచో మరికొకటి యీ వైద్యశాల విషయ మలోచింపవచ్చుననియు తెలిపిరి. అన్నియు ఒకేతూరి కొనసాగించుటకు తగినంత ద్రవ్యము మునిసిపల్ వారియొద్ద లేదనిరి.

శ్రీయుత గోవిందరెడ్డిగారు మాచ్చటించిన తర్వాత సభా సభ్యులు శ్రీ నరసింహాచార్యులుగారు జరుగవలసిన కార్యములగుర్చి ముచ్చటించుచు మునిసిపల్ సంఘ ఉపాధ్యక్షులభిప్రాయములు ప్రభాభిప్రాయములతోనే జీర్ణించుట రేటుపేయర్ల అదృష్టమనియు తమ కార్యము చాల గులభముగ మారినదనియు తెలిపిరి.

వత్సరపు ఆదాయవ్యయములగుర్చిచర్చించి తగు సలహాలను మునిసిపల్ సంఘమువారి కొనగలటకై ఒక ఉపసంఘ పేర్కొనవలయునని తీర్మానమును శ్రీమాన్ కే. వి. రాఘవాచార్యులుగారు ఉపపాఠింప సభ్యులచే అంగీకరింపబడెను. మునిసిపల్ సంఘము యీనెల 20 తేది ఆదాయవ్యయములగుర్చి చర్చించుటకై సమావేశమగుననగానదానికే పూర్వమే వై ఉపసంఘమువారి సలహాలను తయారు జేసి మరల రేటుపేయర్ల మహాసభయందు చర్చించి మునిసిపల్ సంఘమువారికి తెలుపవలయుననికూడ తీర్మానింపబడెను.

అతిమాత్రవ్యాధినిత్వరలోకుదుర్పు నివారిణి

నేను బహుమాత్రవ్యాధిచే గజచిన 10 సం||రములనుండి జాధపడుచున్నాను. 1917 సం|| రమునందు మేజర్ నిబ్లా గారు జనరల్ ఆస్పత్రియందు నాకుడిచేయవైసుండిన రాజుకు పును శస్త్రచికిత్సచేసిరి. అయినప్పటికిని నావ్యాధి కుదురలేదు. లేక తీపి, శ్వేతభాతువు (అల్బుమెన్) కూడ తగ్గలేదు. మూత్రము స్పెసిఫిక్ గ్రావిటిమాడ 128 నుండి తగ్గలేదు.

నేను నిరాశచెంచినందున కడపట తిరునల్వేలిల్లా కృష్ణపురనివాసియును, ప్రస్తుతము మద్రాసు, ఆర్మీనీయన్ వీధిలో నెం 72 రు, గృహమునందుండు పరిధికి స్వామి శ్రీనివాస ఆయ్యంగారివద్ద 15-7-1924 తేదినుండి బేషధవేషము ప్రారంభించిని. ఏలాటినిర్బంధము లేకయే అప్పటినుండియు కాఫీ, వరియన్నమును ఉపయోగించుచున్నాను. అతిస్వల్పకాలములో నే అనగా 20 దినములలోనే వారు నావ్యాధిని కుదిర్చిన సం తనముతో తెలుపుచున్నాను. అనేక ఆంగ్లవైద్యులు అప్పటి నుండి పరిశోధించి ఇప్పుడు నామాత్రము స్వాభావికముగానే యున్నదని రూఢిగా తెలిపిరి.

ఎన్. కృష్ణస్వామి అయ్యర్, ట్రావెలింగు అసిస్టెంటు మెనర్స్ టి. ఆర్, టాకర్ అందు నన్ను, మాంటురోడు మద్రాసు.

వారిసలహాకట్టుము రు 15-0-0

6-వ వాయిదానూలు పంపిన సభ్యులరు

వరుస నెం.	పంపినవారి పేర్లు	జిల్లా	రిజిస్ట్రేషన్ నెంబరు	గజతులు	నూలు నెంబరు	ఈ క. నా ఈ ము
438	వీరపనేని సోమయ్య	తూ.కృష్ణ	2450	2000	34	
439	డి. రాజశేఖరం	కడప	2451	2000	19	
435	పుల్ల వెంకట్రామయ్య	గుంటూరు	2452	2000	10	
436	దగ్గపాటి వెంకటేశ్వర్లు	"	2453	2000	19	
437	కోడుగంటి శీతమ్మ	"	2454	1000	29	
438	కంఠాచార్యులు తిరుమలరావు	విశాఖపట్నం	2455	2000	22	
439	బొలిశెట్టి శాగర్ త్నంగం	గుంటూరు	2456	2000	10	
440	పొలేపెద్ది రామమూర్తి	"	2457	2000	22	
441	యార్లగడ్డ సుబ్బారాయచౌదరి	"	2458	2000	19	
442	దమ్మర్ రావు రమణమ్మ	గోదావరి	2459	2800	28,84	
443	జాతీయపరకాల విద్యార్థులు	నెల్లూరు	2460	2000	16	
444	యె. మృత్యుంజయరావు	ప.గోదావరి	2461	500	88	
445	మాపులేటి సత్యనారాయణ	"	2462	500	22	
446	కొండ వీరపురాజు	"	2463	500	17	
447	కొండా రామరాజు	"	2464	500	15	
448	కల్లిండి శీతమ్మ	"	2465	2000	15	
449	అద్దింకి వెంకట్రామయ్య	గుంటూరు	2466	2000	14	
450	గొ.తి. సుబ్రహ్మణ్యం	గోదావరి	2467	2000	82	
451	గు.తి. సోమనాథం	"	2468	2000	89	2 1/2
452	కనుమూరి సత్యనారాయణరాజు	"	2469	2000	18	7 1/2
453	నందూరి నరసింహాచార్యులు	"	2470	750	24	1 1/2
454	యినుమిడి పెంటయ్య	విశాఖపట్నం	2471	500	14	2
455	మారేపల్లి సుబ్బరామశాస్త్రి	"	2472	600	11	2 9/16
456	దగ్గపాటి మల్లికార్జునచౌదరి	"	2473	2000	28	8 1/2
457	మాతింకెట్టి చినవెంకటరత్నం	గోదావరి	2474	1000	22	7 1/4
458	యార్లగడ్డ వెంకటేశ్వర్లు	గుంటూరు	2475	2000	24	4
459	గంధి నరసింహాచార్యులు	గోదావరి	2476	2000	15	6 9/16
460	శ్రీ.వేణుగోపాల జాతీయవిద్యాలయం	గుంటూరు	2477	4550	17	12 5/8
461	మేడ వేమయ్యశెట్టి	కడప	2478	2000	24	4
462	పట్నం కోటమ్మ	నెల్లూరు	2479	2000	11	8 1/2
463	దువ్వూరి బలరామరెడ్డి	"	2480	2000	28	4 1/2
464	రావురి సుబ్బమ్మ	"	2481	2000	20	8 1/2
465	కొ.తపల్లి పులమ్మ	"	2482	2000	17	5 1/2
466	పులేటి బుచ్చమ్మ	"	2483	3000	28	8 1/2
467	ధర్మావరపు నారాయణ	గుంటూరు	2484	2000	24	4
468	పాలరాజు వెంకటప్పల నరసింహం	గంజాం	2485	200	19	1 1/2
469	యార్లగడ్డ లక్ష్మయ్యచౌదరి	గుంటూరు	2486	2000	37	2 3/4
470	శివకోటి రామరావు	విశాఖపట్నం	2487	100	10	1 1/2
471	కాళ్ళకూరి కృష్ణమూర్తి	"	2488	800	5	6
472	కె. పెద్దారెడ్డి	అనంతపురం	2489	2000	20	4 1/3
473	కె. వి. శర్మ	గుంటూరు	2490	2000	17	5 1/2
474	జి. కావమ్మ	చిత్తూరు	2491	2880	12	9
475	శేకరాజు సూర్యనారాయణ	గుంటూరు	2492	2000	12	8 1/8
476	చోడే రామలింగచౌదరి	గోదావరి	2493	2000	22	4 1/2
477	మెట్టా వెంకటేశ్వర్లు	గుంటూరు	2494	2000	24	4
478	దేవులపల్లి సత్యవతిమ్మ	ప.గోదావరి	2495	2000	48	2
479	వాణాశి సుబ్రహ్మణ్యం	గోదావరి	2496	2480	10	
480	పొన్నూరు కృష్ణమూర్తి	తూ.కృష్ణ	2497	2000	24	4
481	నాటకం చెంచమ్మ	తెలియదు	2498	2000	25	8 3/4
482	పి. వెంకటేశ్వర్లు	గుంటూరు	2499	2000	29	8 1/2
483	చిట్టినేని సాంబయ్య	"	2500	500	30	11/16
484	మల్లాది లక్ష్మణమూర్తి	గంజాం	2501	3000	16	6
485	రూపాకుల సుందరమాణిక్యం	గుంటూరు	2502	2000	31	4 1/2
486	పాతూరి సత్యనారాయణ	"	2503	2000	34	2 7/8
487	వారణాశి శీతారామయ్య	తూ.కృష్ణ	2504	1500	23	3
488	పరిమి అడివడాలక్ష్మమ్మ	"	2505	2000	11	8 1/2
489	నిమ్మగడ్డ రామస్వామి	"	2506	2000	27	8 1/2
490	మాచూరి సుబ్బయ్య	అనంతపురం	2507	2000	34	1 1/2
491	గూడూరు సుబ్బారాయణ	"	2508	2000	36	2 5/8
492	మేడా పెద్దవెంకయ్య	"	2509	2000	6	14 1/1
493	" తిమ్మక్క	"	2510	2000	45,8,5	8 5/8
494	రూపావతారం శేషశాస్త్రి	కడప	2511	1500	18	8 5/8
495	మయిలవరపు చిట్టిసత్యశ్రీప్రసాదరావు	గంజాం	2512	400	20	2
496	మసలగంటి కామేశ్వరమ్మ	"	2513	800	14	10
497	సాంటి సత్యసీరమణ	"	2514	2000	12	8
498	కామయ్య సుబ్బయ్యలింగం	ప.కృష్ణ	2515	2000	7	14
499	సుందర బాయిమ్మ	గుంటూరు	2516	2000	10	7 1/2
500	యినంటి లక్ష్మీనారాయణ	గంజాం	2517	2000	12	8
501	పెయ్యేరు బోర్డుస్వామి అడపిల్లలు	గుంటూరు	2518	960	18	2 1/2
502	జయలక్ష్మమ్మ	"	2519	2000	19	5
503	వేములపల్లి శాగభూషణం	"	2520	2083	16	6
504	కావలూరు కోటయ్య	"	2521	500	20	1 3/16

చెన్నపురి బజారుధతలు

ఫిబ్రవరి 17 వ తేదీ మంగళవారము

(1) ధాన్యములు

దశిరహాలు కా 1-కి	రు 80.0-0 మొదలు	42.0-0 మొదల
కొయ్యమ బస్తాలు		మొదలు నరక
తమిళ తెనాలి	క 42 గంజి	రు 14.0-0 14.8-0
నెల్లూరు	,, డిటా	,, 15.8-0 16.0-0
డిల్లీ	,, డిటా	,, 16.4-0 16.8-0
కా/గులు కా. 164 బస్తా 1-కి	,,	8.12-0 9.0-0
సువ్యలు	,,	20.0-0 24.0-0

(2) వస్త్రధాన్యములు

కండులు బస్తా 1-కి ర 208	రు 11.0-0 రు 12.0-0
నెనగలు	,, డిటా ,, 10.8-0 11.8-0
నెనలు	,, డిటా ,, 11.8-0 12.4-0
పినుములు	,, డిటా ,, 18.0-0 16.0-0
ఉలములు ర 164	,, ,, 9.4-0 11.4-0

(3) నూనె వస్తువులు

శువ్యలనూనె కా 1-కి	రు 160.0-0 165.0-0
నెయ్యి ను 1-కి	,, 14.0-0 22.0-0
కొండాపురం నెయ్యి నెనగబస్తా 1-కి	,, 55.0-0 60.0-0
ఇతర ప్రదేశము	,, 50.0-0 58.0-0
జేయనగనూనె గాజుగ కా 1-కి రు 122	మి.న. నూనె 118
అమడము కా 1-కి	రు 142.0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

బాదామశుభ్ర కా 1-కి	రు 155.0-0 160.0-0
శుభ్రశుభ్ర	రు 180.0-0 185.0-0
నెంపకాములు (గుంటూరు) కా 1-కి	రు 129.0-0 140.0-0
గుంటూరుపాముగట్టు నీలిమణి ముఖం	1-కి రు 50, 55
కాళమా నీలిపాముగట్టు	రు 70, 75
తెలుసు కా 1-కి	రు 35.0-0 60.0-0
తిరిశంక కా 1-కి	రు 80.0-0 49.0-0

(5) ఇసుము

కట్టా రకం కా 1-కి	రు 82.0-0 88.0-0
చడంప	,, 82.0-0 85.0-0
రవుండు	,, 82.0-0 85.0-0

(6) లోహములు

నండి 100 రుబంకి	రు 72.0-0 77.0-0
బంగారము, రుబంకి 1-కి	రు 21.8-0 22.8-0
నగరకా 1-కి	14.1-9
ఇల్లడి కా 1-కి	రు 275.0-0 280.0-0
కాగి డిటా	రు 805.0-0 810.0-0
అస్సామి క్షౌర కా 1-కి	రు 84.8-0 85.0-0

(7) రంగులు అలిపిర ను

అవుకృష్ణము	20 డిగ్రీలు రు 70 72.0-0
బొట్టికృష్ణము	డియో ,,
సింహం డిటా	,, శుభ్రం డిటా ,,

(8) చూడి

కొండా బట్టానూనె 1-కి	రు 800.0-0
పల్నాడు చూడి	రు 240.0-0

(9) నూలు

కొండాబుత్తూరు నం 10 1/2 టెక్స్ 1-కి	రు 7.8-0
నగర నం 12 1/2 టెక్స్ 1-కి	రు 6.4-0
పుల్లూరు యేనుగ నం 8 1/2 టెక్స్ 1-కి	రు 8.12-0
అనామచాచాచా నం 12 1/2 టెక్స్ 1-కి	రు 7.12-0
బాళయేనుగ నం 20	రు 10-10-0
జూన్ నం 20	
,, ,, 40 డి.తెలియ అయినను	రు 18.6-0
గోకాన నం 12 1/2	రు 8.14-0
మ్యాగ నం 24 1/2	రు 11.4-0
14 1/2 క్లీలకా నడి	రు 8.4-0
నం 20 టెన్ని సింహం యీటె	రు 10.10-0
నం 22 ,, ,,	రు 10.14-0
నం 12 1/2 టెన్ని పంక్తు	రు 9.0-0
నం 14 1/2 ,,	రు 9.4-0

దంతచూరము

డిబ్బి 1-కి నెల రూ. 0-2-0 డబ్బా 1-కి 1.4-0
 ఈవగచూరముతో పండ్లతోముఖమున ఎగుళ్లు గట్టిపడును.
 అట్లుంటి రక్తము కాల్వకుండును నోటిదుర్గంధములే కలుగు
 చును. పండ్లముత్యములవలె తెల్లగా మారును.
 అమ్మతాంబూలం డిబ్బా, మదరాసు బొంబాయి

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము అన్ని చోట్ల దొరకును, చక్కని డబ్బితో నహా 1-కి వెల 10 అణాలు మాత్రమే.
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబు శెట్టివీధి మదరాసు.

శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణము

ఓంకారము చేదములకు మూలమైనట్లును గాయత్రీమంత్రము మంత్రములకల్ప ప్రారంభమైనట్లును శ్రీమద్వాల్మీకి విరచిత రామాయణము కావ్యములకల్ల నాదియై యలరారుచున్నది. సర్వోత్కృష్టతగల యీ రామాయణము హాస్యవహనకు మహా నీయులనేకులనేకుల సంస్కృతవాగ్భాషావర్తకముల సేర్పరచియుండిరి. అందు గొన్ని ముద్రింపబడి దర్శనీయులుగను గొన్ని ముద్రింపబడి దర్శనసౌలభ్యము లేకయుండుటయు గాంచి బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాటి కామేశ్వరశాస్త్రిగారు ముదితాముద్రిత వ్యాఖ్యానముల జాలవలె నంతరించి పండితులు పామరులు తిమతలు తదితరులు సంస్కృత వ్యాఖ్యానవర్తకముల సుగమముగా బ్రవేశించి చూచి యందలివి శేషములగాంచి సంతసించునట్లు నాకనాచరస సంపూర్ణాంధ్ర వ్యాఖ్యానమును, ప్రతిశ్లోకమునకు ప్రతిపదార్థము, తాత్పర్యము, విశేషార్థములు, కథాసందర్భము ననుసరించి చిత్రపటములును గలిగి యలరారునట్లు రచించి 50 పానుల డబుల్ రాయల్ పైజా గ్లేజ్ కాగితములమీద రెండుమాసముల కొక్కొక్కసంపుటముగా (బ్రకటింగుచున్నారు. సంపుటము 200 పుటలు గలిగి యైండు చేయబడియుండును. జీవిత శేషము నిందుగల బద్ధకంకణులై శ్రీ శాస్త్రులవారు దీనంగల రాజకీయ నైతిక సాంఘిక మతభర్తములను, ఐహికాముష్మిక మానవులను గరతలామలకముగా జేసి ముద్రించుచున్నారు. ప్రతి భారతీయాంధ్రుడు బంపించగిన గ్రంథము. ఇంతవలె బాలకారికమున నైదసంపుటములు ముద్రింపబడినవి. ఆయాధ్యాయకాండ సంపుటములు ముద్రింపబడుచున్నవి. సంపుటము లన్నియుఁ దెచ్చింపుకొనువారు కాశ్యత చందాదారులుగా నెన్నఁబడుదురు. కాశ్యతచందాదారులు మొదలు రు 0.8-0 లు ప్రవేశింపదుము చెల్లింపవలెను. సంపుటము 1కి పోస్టుఖర్చులుగాక చందాదారులకు రు 1.2-0. ఇతరులకు రు 1.4-0. వివరములు మాకు వాసి తెలిసికొనవచ్చును.

వలయువారు:—

శ్రీ మద్వాల్మీకిరామాయణ గ్రంథమాలా కార్యస్థానము,
ఆర్యాపురము, రాజమహేంద్రవరము.

కామినియానానె

వెంట్రుకలే అందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు.

వెంట్రుకలువి దువ్వనవుడు ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగ పాడగును అట్లుకాకుండ

నేడే కామియానానెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేబాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యావధము వానిని మొత్తముగా వట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. కబవరీక్షవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిశుభ్రపరచును.

బుడ్డివెల 1 రూపాయ.

3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10-0.

126

ఏపీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

రిజిష్టరుచేయబడినది)

మీకు ఏమవాసన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాసేడు

అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0

1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0

1 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0

మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ మన్నిదిశలను వ్యాపించును.

పై కామినియానానె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులము ప్రతిచోటను విక్రయింపబడును. లేకున్న సాలువజెంట్లగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బాహుమకీదు, బొంబాయి అని వ్రాసిన పత్రములగు

డైరిబుక్కు (1925) ఉచితము

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులకును సులభముగా చికిత్సచేసికొనవచ్చును. ప్రతిగృహమందును, ప్రతివైద్యనియొద్దను యుండగినది.

1 భాగం రు 1-4-0. 2 భాగం రు 1-12-0.

8851 ఆయుర్వేదచంద్రిక:— అశ్మగ్ధ, జ్వర, ఎడమ, చికిత్స మొ॥ వ్రాయబడుచుండును. సం॥ చందా రూ 2 8-0.

పి. శి. వ. అండు కో, ఆయుర్వేదసమాజం, మాదిరి యుచితము. పెరిడేజ్- నెల్లూరుజిల్లా,

స్వదేశికాంపు ఫర్నిచరు

(1) కాంపు ఈజి

చేర్ 1 వ రకం

రూ. 5.

2 వ రకం రూ. 7.

(2) మడిత కాంపుకాటు 1 వ రకం రూ 15, 2 వ రకం రూ 18.

(3) ఎక్కు కాన్ వాసుచేర్ రూ 4,

(4) కాంపుచేర్ 1 వ రకం రూ 8-8-0, 2 వ రకం రూ 8-8-0, కాటలాగు, యితర వివిధములకు వ్రాసిన పంపబడు.

పి. వీరాస్వామినాయు అండ్ సన్సు

1856 నర్సారావుపేట, గుంటూరు జిల్లా

సిటీ మోటారుపాఠశాల మదరాసు

తెలిఫోను నెంబరు 148

ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారచే మోటారు బండివి నడుపువిధానము, మెకానిజమ్, మొనలగునవి సేర్పబడును.

మరియు మోటారుబండ్లు మరవతులు, రంగులు వేయుట వగైరా అన్ని పనులును చేయబడును.

యోగ్యతాపత్రములు మంచివిధములైన ఆటో ఇంజనీర్లచే ఇయ్యబడును.

అన్ని విధములైన ధరలు సరసముగా యుండును. వివరములు తెలియగోరువా రీక్విరెడిలిసమునకు వ్రానుటయును.

శుభేజరు

సిటీట్రాక్సికంపెనీ 1736

2/3 అంపర్కానిధి, జి.టి. మదరాసు.

(బ్రాడ్వేకు పడనుటికిది)

ఆ నం ద చం ది క వెల 1-0-0.

చమత్కార చుక్కలన్న చమత్కారము మోస్తరస భరితమై ఆంధ్రకరమైన విసోద గ్రంథము. ఇచ్చు శృంగార చమత్కారములు శోభావల యొక్కి చమత్కారమును సరస్వతి చతురసంభాషణమును, మధువుష్ణ నాతుర్య పద్యములు, లంబోదరుడు, మంధకర్ణుడు, చకల గుణాభిరాముడు, సోమరిపోతు, అమృతవాస్తి, బావమరదులు, వదినలు, తాతా మనుములు మొదలగు హాస్యపద్యములును, చిత్రసమస్యలు అనేక విసోదపద్యములు వినిపిల్లుచు ఆనందచంద్రికలు వెదచల్లుచున్నవి. చమత్కార చంద్రిక 1904

చమత్కార పద్యములు, శృంగార పద్యములు, హాస్య పద్యములు, సమస్యపద్యములు, వేద్యపద్యములు, వేద్య మాతల పద్యములు, విలుల పద్యములు మొదలగు అనేక విసోద పద్యములుగల చమత్కార గంధర్వము వెల రు 0-12-0.

మంగిపూడి వేంకటేశ్వరగారు, తంబు, కృష్ణాజిల్లా.